

**Uchwała Nr XXXVII/266/2013
Rady Miejskiej w Dobrym Mieście
z dnia 21 lutego 2013 r.**

w sprawie: przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032” wraz z inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, zm. Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, , z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40 poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r., poz. 567), w celu realizacji założeń „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. (M.P. Nr 50, poz. 735), zmienionego uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010r. (M.P. Nr 33, poz. 481), **Rada Miejska w Dobrym Mieście uchwala, co następuje:**

§ 1.

1. Przyjmuje się „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012-2032”.
2. Program stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobrego Miasta.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

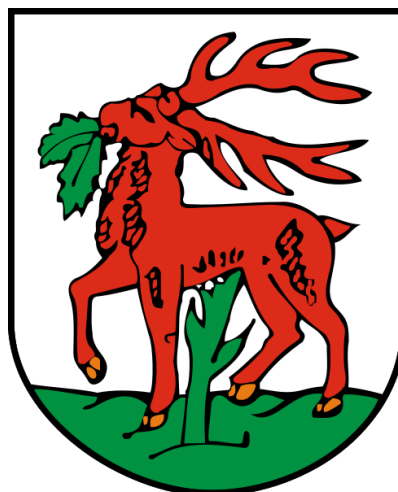
**Przewodnicząca
Rady Miejskiej**

Małgorzata Łanko

Inwestor:

Urząd Miejski w Dobrym Mieście

Ul. Warszawska 14

11-040 Dobre Miasto

Temat opracowania:

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY
DOBRE MIASTO NA LATA 2012 - 2032**

Zespół wykonawczy:

mgr inż. ŁUKASZ BYSTRZANOWSKI

inż. KATARZYNA BUSEK

**PROGRAM ZREALIZOWANY PRZY UDZIALE ŚRODKÓW
Z MINISTERSTWA GOSPODARKI**

SIERPIEŃ 2012 r.

*Program opracowany przy współpracy z przedstawicielami
Urzędu Gminy Dobre Miasto*

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	5
1.1. Wprowadzenie	5
1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Dobrze Miasto	7
1.3. Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Dobrze Miasto na lata 2012 - 2032”	9
1.4. Koncepcja zarządzania „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto lata 2012- 2032”	11
1.5. Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto na lata 2012 - 2032”	12
2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	14
2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu.....	14
2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki	17
2.3. Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.	18
2.3.1.Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu	19
3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	21
3.1. Regulacje ustawowe.....	21
3.2. Akty wykonawcze	22
3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.	25
3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.	26
3.5. Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.	30
3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.....	40
3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest.....	45
3.8. Jakie warunki musi spełnić przedsiębiorca, aby rozszerzyć swoją działalność gospodarczą o demontaż i transport wyrobów zawierających azbest.....	48
4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.....	50
4.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”	50
4.2. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020.....	54
4.3. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Olsztyńskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 - 2010.....	57

4.4. Plan gospodarki odpadami dla gminy Dobrze Miasto na lata 2006 – 2015.....	58
5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO.....	59
5.1. Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Dobrze Miasto – rodzaj i ilość – prognoza.	59
5.2. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Dobrze Miasto	67
5.3. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.....	69
5.4. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto na lata 2012 – 2032”	70
5.5. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Dobrze Miasto.....	73
5.6. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Dobrze Miasto oraz składowaniem odpadów zawierających azbest	77
6. PODSUMOWANIE	81
7. ZAŁĄCZNIKI	83
8. BIBLIOGRAFIA	102

Spis rysunków i tabel:

Rys.1. Mapa Gminy Dobrze Miasto.....	8
Tab.1. Wskaźniki monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto”	10
Rys.2. Schemat zarządzania "Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto na lata 2012- 2032" na poziomie lokalnym	12
Rys.3. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim	16
Tab.2. Harmonogram rzeczowo finansowy realizacji wojewódzkiego Programu przedstawia się następująco:	54
Rys.4. Składowiska azbestu w Polsce	57
Tab.3. Oszacowanie ilości odpadu azbestowego w kg z uwzględnieniem miejscowości Gminy Dobrze Miasto.....	60
Tab. 4. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobrze Miasto.....	61
Tab. 5. Masa wyrobów wg rodzaju azbest na terenie Gminy Dobrze Miasto.	61
Rys.5. Wykres przedstawiający oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach Gminy Dobrze Miasto w[Mg]	62
Rys.6. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadającą na km ² powierzchni Gminy Dobrze Miasto bez uwzględnienia rur wodociągowo-kanalizacyjnych.	63
Rys.7. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg	63

Tab.6. Ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto	64
Rys.8. Ewidencja ilościowa stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto	64
Rys.9. Ewidencja wagowa stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto.....	65
Rys.10. Procentowy udział stopnia pilności usuwania wszystkich wyrobów zawierających azbest z obiektów, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto.....	66
Tab.7. Harmonogram działań zmierzający do usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032.....	72
Tab.8. Oszacowanie kosztów: demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto.	74
Tab.9. Oszacowany koszt usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.	75
Tab.10. Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	78

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012– 2032” zwany dalej Programem wraz z przeprowadzoną w lipcu 2012 r. inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest powstał na zamówienie Władz Gminy i ma na celu:

- wypełnienie obowiązku ustawowego dot. posiadania i wdrażania Programu,
- spowodowanie w konkretnej perspektywie czasowej wyeliminowania wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy.

Ponadto powstanie Programu otwiera drogę do uzyskania dofinansowania działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (utyлизacją) wyrobów azbestowych wreszcie jego realizacja wpłynie dodatnie na poprawę stanu środowiska poprzez podwyższenie jakości powietrza atmosferycznego, a tym samym zwiększy komfort życia, pracy i wypoczynku w gminie, podnosząc efektywnie jej atrakcyjność oraz wartość materialną obiektów znajdujących się na terenie Gminy, tym samym poprawiając status ekonomiczny mieszkańców.

W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032”, w oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji) opracowano kierunki działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramów realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań umożliwi spełnienie obowiązujących wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki odpadami zawierającymi azbest oraz poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Dobre Miasto.

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego rozpowszechnienie nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety (unikalne właściwości), takie jak miękkość, giętkość, ognioodporność, odporność na działanie mrozu, kwasów, a także dobrą elastyczność, właściwości mechaniczne i małe przewodnictwo cieplne wykorzystywany był chętnie jako cenny surowiec również w Polsce. Azbest już w czasach starożytnych postrzegano jako jedwab tajemniczego świata minerałów. Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej około 85%) do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych,

a także, w mniejszych ilościach, do produkcji rur, rozmaitych kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych i innych.

Produkcja płyt azbestowo - cementowych na ziemiach polskich rozpoczęła się w 1907 rok i trwała do roku 1998 r. W wyniku szerokiego zastosowania praktycznego materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych, a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli. Zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Ostatnia nowelizacja ustawy o zakazie stosowania azbestu z 22 grudnia 2004 r. praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Do rozwiązania pozostaje natomiast – bardzo ważny ze względu na zdrowie ludzi i stan środowiska – problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów zawierających azbest. Groźne dla zdrowia są włókna azbestu (respirabilne), wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc. Włókna powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 roku przyjęła "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032". Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie (...)" wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

- centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032"
- wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Aby przewidziane w „Programie (...)” zadania mogły zostać zrealizowane niezbędne jest zaangażowanie administracji publicznej wszystkich stopni oraz różnych instytucji na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” zakłada na poziomie lokalnym realizację zadań Programu przy zaangażowaniu zarówno samorządów powiatowych jak i gminnych. Do kompetencji samorządów winno należeć: nadzorowanie realizacji Programu i wykorzystania przyznanych środków finansowych, prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, np. w stosunku do uboższych właścicieli obiektów – częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat; inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Gmina Dobrze Miasto kładzie duży nacisk na stan środowiska naturalnego. Dzięki dofinansowaniu otrzymanym w ramach konkursu „Azbest!” organizowanym przez Ministerstwo Gospodarki, wychodząc naprzeciw rozwiązaniu problemu likwidacji azbestu na swoim terenie, zleciła przeprowadzenie inwentaryzacji odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych mieszczących się na terenie Gminy oraz opracowanie niniejszego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto na lata 2012 – 2032”.

1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Dobrze Miasto

Gmina Dobrze Miasto znajduje się w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z gminami: Lubomino, Świątki, Dywity, Jeziorany oraz Lidzbark Warmiński. Powierzchnia Gminy to ok 259 km². Obszar gminy znajduje się w obrębie Pojezierza Olsztyńskiego i charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem powierzchni.

Tereny gminy Dobrze Miasto leżą w większości w zlewni rzeki Łyny, która przepływa z południa na północ przez środek tego obszaru. Niewielka północna część gminy w rejonie wsi Mawry należy do zlewni rzeki Pasłęki poprzez rzekę Ramę (Ramie).

Na terenie gminy Dobrze Miasto znajdują się następujące obszary chronionego krajobrazu:

- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny” – znajduje się na terenie gminy Dobrze Miasto i Jeziorany,
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny” – znajduje się na terenie gmin: Świątki, Dobrze Miasto, Dywity, Jonkowo, Barczewo i Gietrzwałd.

Przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, którego osią jest rzeka Łyna. Strefa ekologicznego korytarza rzeki Łyny wprowadzona została postanowieniem miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy

Dywity i gminy Dobre Miasto. Obejmuje tereny wzdłuż rzeki Łyny o szerokości ok. 100 – 500 m. na terenie korytarza obowiązuje zakaz lokalizacji wszelkich obiektów z wyjątkiem służących turystyce wodnej i urządzeń technicznych służących ochronie wód.

Rys. 1. Mapa Gminy Dobre Miasto

Źródło: www.dobremiasto.com.pl.

1.3. Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Dobre Miasto na lata 2012 - 2032”

Nadrzędnym długoterminowym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032” jest:

Wyliminowanie szkodliwego wpływu i negatywnych dla zdrowia skutków spowodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Dobre Miasto oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

Cel ten pozostaje w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w krajowym "Programie (...)". Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres ok. 20 lat) poprzez usunięcie do 2032 roku z terenu Gminy stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest.

Ogólnym zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. Zatem w Programie ujęto zagadnienia:

- edukacji poprzez informowanie społeczeństwa Gminy Dobre Miasto o szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz o sposobach bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- współpracy z lokalnymi mediami oraz organizacjami społecznymi,
- utworzenia centrum danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- podejmowania w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych,
- współpracy z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządem powiatowym, w zakresie zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 r.,
- pozyskania środków na bezpieczną likwidację wyrobów zawierających azbest,

- współpracy z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z założeniami ogólnopolskiego programu. Zakłada on realizację następujących zadań:

1. inwentaryzację i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest. Wiedza o tym ile jest azbestu, w jakiej postaci i jego stanie oraz gdzie jest zlokalizowany była dotychczas niewielka;
2. edukację mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania;
3. podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu;
4. odbiór i unieszkodliwienie odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych;
5. bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom oraz mieszkańcom;
6. okresową weryfikację i aktualizacja zapisów Programu,
7. udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym Gminy w usuwaniu odpadów zawierających azbest

Cele i zadania zostały sprecyzowane w rozdziale 5.

Tab. 1. Wskaźniki monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto”

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni Gminy przed rozpoczęciem realizacji Programu	m ² /rok
2.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni Gminy w kolejnych latach realizacji Programu	m ² /rok
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu	%
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji Programu	%

5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6.	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

W przypadku pozyskania środków finansowych Gmina Dobre Miasto sfinansuje koszty:

1. demontażu pokrycia dachowego;
2. załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest i ich transport;
3. ich składowania i unieszkodliwiania.

Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

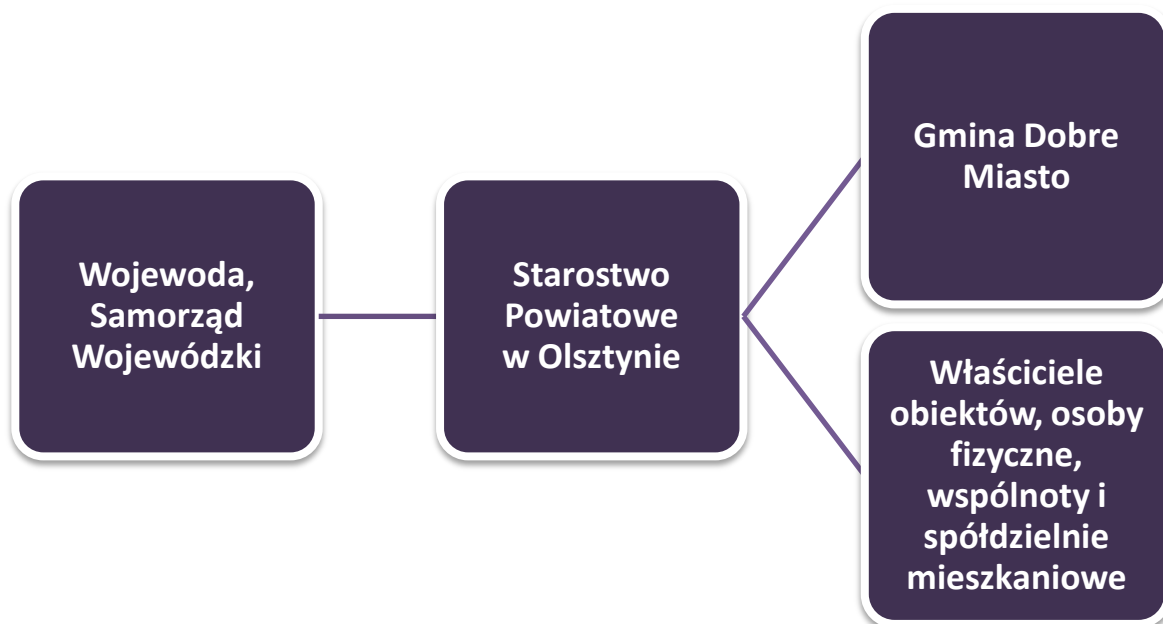
Rada Gminy będzie uchwałała corocznie w budżecie Gminy stosowne środki na realizację Programu.

Gmina Dobre Miasto będzie podejmowała starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, a w szczególności z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

1.4. Koncepcja zarządzania „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto lata 2012- 2032”.

Interdyscyplinarność „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 - 2032” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane w Programie będą realizowane na czterech płaszczyznach co przedstawia poniższy schemat.

Rys. 2. Schemat zarządzania "Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012- 2032" na poziomie lokalnym

źródło: opracowanie własne

Zarządzanie, organizację i wdrażanie Programu powierza się organom Gminy Dobre Miasto w ramach swych kompetencji i określonych zadań (Rada Gminy, Burmistrz). Jednostką koordynującą działania w zakresie organizacji, wdrażania i realizacji Programu będzie osoba zajmująca się ochroną środowiska i gospodarką komunalną w Urzędzie Miejskim w Dobrym Mieście.

1.5. Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 - 2032”

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Programu w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, niniejszy dokument zawiera:

Rozdział 1.

- **Wstęp.** W rozdziale ujęto informacje ogólne na temat obowiązków przypisanych gminie wynikających z realizacji krajowego Programu; charakterystykę Gminy Dobre Miasto, nadrzędny długoterminowy cel i zadania Programu oraz koncepcję zarządzania Programem.

Rozdział 2.

- **Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka.** W tym rozdziale przedstawiono charakterystykę azbestu i jego zastosowanie, sposoby bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i metody ich usuwania, oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi oraz zasady informowania o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Rozdział 3.

- **Stan prawny w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest.** W rozdziale tym przedstawiono wybrane akty prawne dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Rozdział 4.

- **Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie usuwania azbestu.** W rozdziale przedstawiono koncepcję zarządzania Programem oraz zadania w zakresie zarządzania Programem na poszczególnych poziomach.

Rozdział 5.

- **Gospodarowanie wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie gminy Dobre Miasto.** W rozdziale przedstawiono ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia wraz z pojemnością potrzebnych składowisk oraz strategię w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, tj. cele w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej wraz z harmonogramem realizacji przedsięwzięć i ich kosztami oraz źródłami finansowania.

Rozdział 6.

- **Wnioski końcowe.** Podsumowanie wraz z wnioskami.

2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu.

Azbest jest nazwą handlową odnoszącą się do sześciu minerałów włóknistych. Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Rozróżnia się następujące typy azbestu: chryzotyl (włóknista odmiana serpentynu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu), amozyt (krzemian żelazowo-magnezowy, krokidolit (krzemian sodowo-żelazowy), antofilit (krzemian magnezowy zawierający żelazo).

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest dosyć powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była jego eksploatacja na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Azbest posiada szczególne właściwości fizyczno – chemiczne, które sprawiły, że znalazł on zastosowanie w produkcji wielu elementów. Do tych właściwości należą:

- odporność na wysoką temperaturę,
- odporność na chemikalia, kwasy, zasady, wodę morską,
- odporność na ścieranie,
- duża sprężystość i wytrzymałość mechaniczną,
- elastyczność,
- izolacja termiczna i elektryczna,
- słabe przewodnictwo ciepła.

Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbestu;
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotyłu;
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,

- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

- ❖ **wyroby miękkie** (łamliwe, kruche) o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m^3 – charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu (ponad 60%) i małym udziałem spoiwa, przez co łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując dużą emisję pyłu azbestowego, a tym samym bardziej szkodliwe dla zdrowia (np. wyroby tkane i przędzone, płaszcze azbestowo-gipsowe, płyty i tektury miękkie, płytki podłogowe PCW, elementy uszczelkowe sprzętu AGD),
- ❖ **wyroby twarde** (niekruche, sztywne) o gęstości większej niż 1000 kg/m^3 – wyroby powszechnie stosowane w budownictwie, o niskiej procentowej zawartości minerałów azbestowych (poniżej 20%) i wysokiej zawartości substancji wiążącej (np. cementu), dzięki czemu bardzo trwałe i emitujące małe ilości pyłu azbestowego (głównie w wyniku obróbki mechanicznej), a tym samym mniej groźne dla zdrowia (np. płyty płaskie i faliste azbestowo-cementowe, rury azbestowo-cementowe, elementy konstrukcji wielokondygnacyjnych, przewody kominowe, zsypy).

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie). Od lat 80-tych ubiegłego wieku produkcja i zużycie azbestu na świecie systematycznie malało, przy czym począwszy od roku 2001 obserwuje się trend wzrostowy w tym zakresie. W 2005 r. światowa produkcja azbestu wynosiła ok. 2,4 mln ton rocznie. Najwięksi producenci azbestu to Rosja, Chiny, Kazachstan, Kanada, Brazylia i Zimbabwe, zaś największymi konsumentami tego surowca są kraje Azji, Ameryki Południowej oraz byłego Związku Radzieckiego.

diafragmy wykorzystywanej do elektrolizy przeponowej przy produkcji chloru i wyrobów azbestowo-kauczukowych.

2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki.

Wyroby azbestowe, zastosowane jako materiał budowlany nie stanowią zagrożenia dla mieszkańców, jeżeli są prawidłowo eksploatowane.

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd dostaje się do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Wielkość zagrożenia zdrowia zależna jest od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Największe zagrożenie stanowią włókna respirabilne, tzn. występujące w trwałej postaci w powietrzu i mogące przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Mają one średnicę mniejszą od 3 μm i są dłuższe niż 5 μm , przy czym najbardziej szkodliwe są włókna o długości ok. 20 μm . Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc oraz międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej (nowotworów o wysokiej złośliwości).

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

2.3. Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Głównym celem informowania o ryzyku jest dostarczenie informacji o zagrożeniu osobom i społecznościom narażonym na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe (zgodnie z zasadami wynikającymi z odpowiednich przepisów prawnych). Uzyskane informacje stanowią podstawę do opracowywania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka, które brane są pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich wdrażania.

Proces informowania i rzetelności przekazywanej informacji zależą zarówno od poziomu merytorycznego, możliwości i umiejętności oceny oszacowania ryzyka, jak i od warunków polityczno-społecznych (polityka informacyjna, wolna prasa współpracująca ze specjalistami oceniającymi zagrożenie, itp.).

Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Narodową Radę ds. Badań Naukowych Stanów Zjednoczonych "Informowanie o ryzyku jest procesem wzajemnego współdziałania jednostek, grup i instytucji w wymianie informacji i opinii o istocie zagrożenia (...)". Pod hasłem "współdziałanie" należy rozumieć współpracę ze społeczeństwem specjalistów oceniających ryzyko ze specjalistami zajmującymi się zarządzaniem ryzykiem, a więc: epidemiologów, przedstawicieli ministerstwa zdrowia, środowiska, przemysłu, a także grup zaangażowanych w problematykę ochrony środowiska.

Informowanie społeczności o ryzyku związanym z narażeniem na czynniki szkodliwe (w tym azbest) jest sprawą delikatną i bardzo trudną, wymagającą zaangażowania opinii publicznej w proces szacowania ryzyka i informowania o nim. Istotne znaczenie odgrywa

właściwe rozeznanie podstawowych zagadnień przez wszystkich zainteresowanych partnerów.

Agencja Ochrony Środowiska (EPA – Environmental Protection Agency) opublikowała szereg dokumentów zawierających zasady informowania o ryzyku. Powszechnie stosuje się siedem podstawowych zasad:

- (1) Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera,
- (2) Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, a następnie oceniaj wyniki komunikowania się,
- (3) Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni,
- (4) Bądź uczciwy, szczery i otwarty,
- (5) Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi (grupami, ośrodkami) w procesie przekazywania informacji,
- (6) Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje przygotowane zgodnie z regułami środków masowego przekazu,
- (7) Mów jasno i życzliwie.

2.3.1. Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu

Specyficzne właściwości fizyko-chemiczne odmian azbestu takie jak wytrzymałość, ognioodporność, elastyczność, złe przewodnictwo cieplne i elektryczne, spora dźwiękochłonność, znaczna odporność na działania różnorodnych czynników chemicznych umożliwiły, z jednej strony jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania. Główne czynniki jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów zawierających azbest jest oddziaływanie mechaniczne oraz brak konserwacji materiału. Podstawą bezpiecznego postępowania z materiałami zawierającymi azbest jest eliminacja lub co najmniej minimalizacja ryzyka emisji włókien azbestu do otoczenia w skutek działań mechanicznych i złej konserwacji materiału. Zatem dopuszczalna jest eksploatacja materiałów zawierających azbest w dobrym stanie technicznym, o nieuszkodzonej powierzchni, ewentualnie odpowiednio zabezpieczonej np. przez pomalowanie. W wypadku usuwania takich materiałów konieczne jest ich zwilżenie wodą, usuwanie, gdy jest to możliwe wyrobów w całości, unikając ich łamania i przy zachowaniu pracy ręcznej, oraz przy zabezpieczeniu – odizolowaniu pola prac od otoczenia. Odpowiednie oddzielenie pola prac od otoczenia ma zapobiegać ewentualnemu skażeniu azbestem. Na stanowisku pracy należy monitorować

stężenia włókien azbestu w powietrzu, a po zakończeniu prac sprawdzić na okoliczność ewentualnego wystąpienia azbestu (czystość) miejsce prac i najbliższe otoczenie. Należy mieć świadomość, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu (tak jak innych substancji rakotwórczych) jest umowna i stanowi kompromis między wymaganiami medycyny a możliwościami techniki. Tendencją działań UE jest ograniczenie NDS (najwyższe dopuszczalne stężenia) do możliwego minimum.

Skala problemu związanego z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest jest ogromna ze względu na dużą ich ilość. Dlatego dąży się obecnie do opracowania nowych sposobów unieszkodliwiania azbestu. Taką metodą o nazwie MTT opracowała firma ATON-HT. Ta innowacyjna metoda polega na zastosowaniu termicznej destrukcji niebezpiecznych włókien azbestowych poprzez nagrzewanie ich energią mikrofalową. Podczas tego procesu odpad zawierający azbest po wstępnym skruszeniu ulega nagrzaniu do temp. 900-1100°C, a następnie struktura krystaliczna włókien ulega przemianie w formę bezpostaciową.

Zalety tej metody to:

- ✓ bezpieczeństwo technologii dla otoczenia,
- ✓ proces bezodpadowy,
- ✓ linia technologiczna przewoźna na dwóch kontenerach, do montażu na miejscu,
- ✓ konkurencyjny koszt w stosunku do metody składowania,
- ✓ proces unieszkodliwiania w pełni zgodny z regulacjami wprowadzonymi na terenie Unii Europejskiej.

3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz przepisy prawne dotyczące azbestu regulują szerokie spektrum zagadnień, a co z tym się wiąże znajdują się w wielu aktach prawnych. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej.

W niniejszym opracowaniu omówiono podstawowe akty prawne, regulujące zasady postępowania z azbestem oraz z wyrobami go zawierającymi na terytorium Polski.

3.1. Regulacje ustawowe

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. „o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest” (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 72,) stanowi, że od dnia 1 stycznia 2005 r. w Polsce - podobnie jak w całej Unii Europejskiej – obowiązuje zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.), Określa zasady przewozu koleją towarów niebezpiecznych, obowiązki uczestników tego przewozu, zasady dokonywania oceny zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych, uprawnienia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu oraz organy i jednostki właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach;
3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. 2008 nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów

i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego marszałka województwa – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcy odpadów zawierających azbest muszą zatem zalegalizować swoją działalność w tym zakresie zgodnie z w/w przepisami.
5. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.). Określa zasady w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 Nr 180, poz. 1495 z późn. zm.).

3.2. Akty wykonawcze

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
 - 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
 - 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
3. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz. U. z 2002 r. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest;
- Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
4. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest.
5. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. z 2010 r. Nr 16, poz. 87) określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
- dla 1 godziny – 2.350 włókien/m³
 - dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³.
6. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz. 549 z

późn. zm.). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

7. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

8. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W/w podmioty przechowują egzemplarz oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.)

9. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.* (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest - oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do marszałka województwa.

3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.

Niżej opisane procedury wynikają z wyżej opisanych regulacji prawnych oraz aktów wykonawczych. Opisane procedury służą jako narzędzie do przestrzegania zasad w zakresie BHP w postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest. Jednocześnie opisane procedury nie stanowią aktu prawa miejscowego.

Przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli obiektów i urządzeń, gdzie został użyty azbest jak i na prowadzących wszelkiego rodzaju prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest – procedury postępowania przedstawiono w rozdziałach poniżej.

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest

- Procedura 1.** Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.
- Procedura 2.** Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

- Procedura 3.** Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.
- Procedura 4.** Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, oczyszczeniu obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

- Procedura 5.** Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

- Procedura 6.** Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

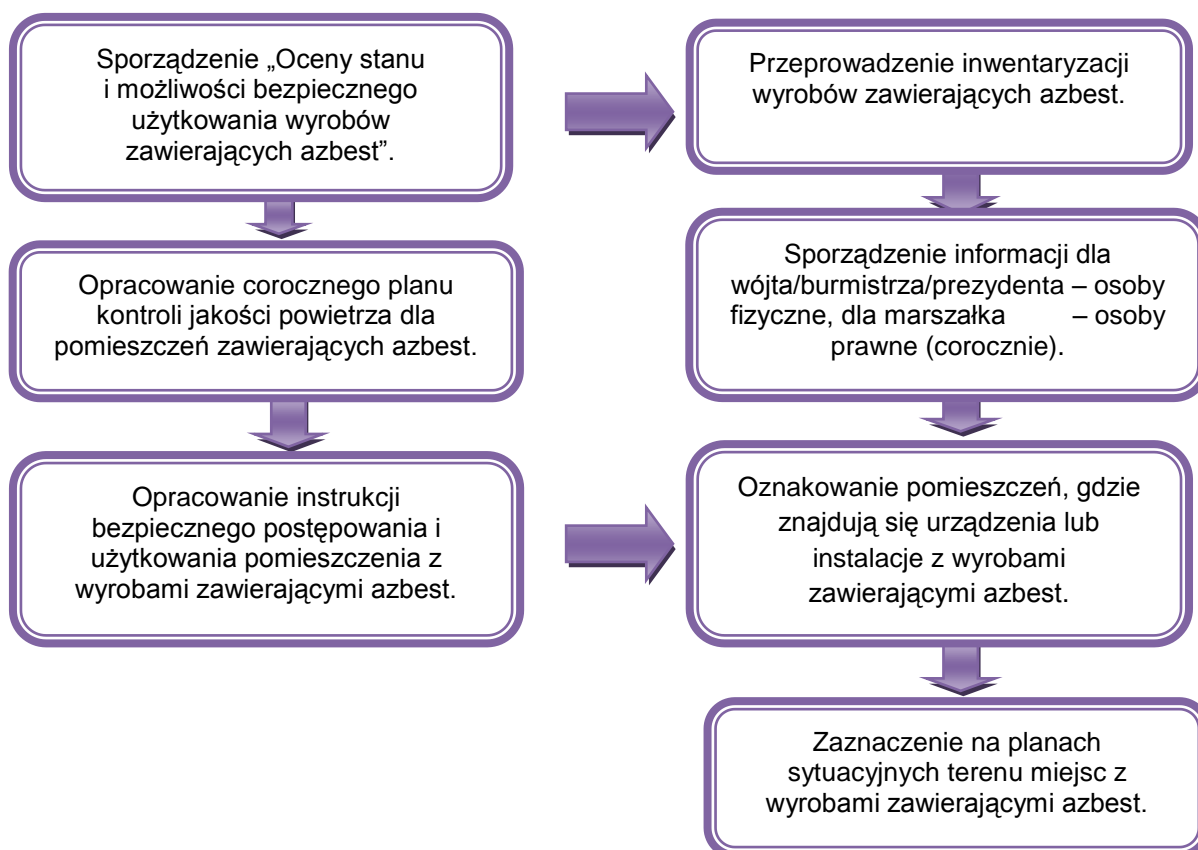
3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

PROCEDURA 1.

Zakres procedury obejmuje przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia w jednym egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 1). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek

wcześniej – sporządzają następane „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn. jeśli podczas przeprowadzonej oceny stwierdzono następującą ilość sumy wszystkich punktów:

- Stopień pilności I od 120 punktów - wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.
- Stopień pilności II od 95 do 115 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku.
- Stopień pilności III do 90 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się w jednym egzemplarzu ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, ocenę przechowuje się łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca położenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji według załączników:

Załącznik nr 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Załącznik nr 3 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informację przedkłada się corocznie celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (zał. nr 4),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,

- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2:

Zakres obowiązków obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu. Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny (...)”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane (załącznik nr 7). Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną.

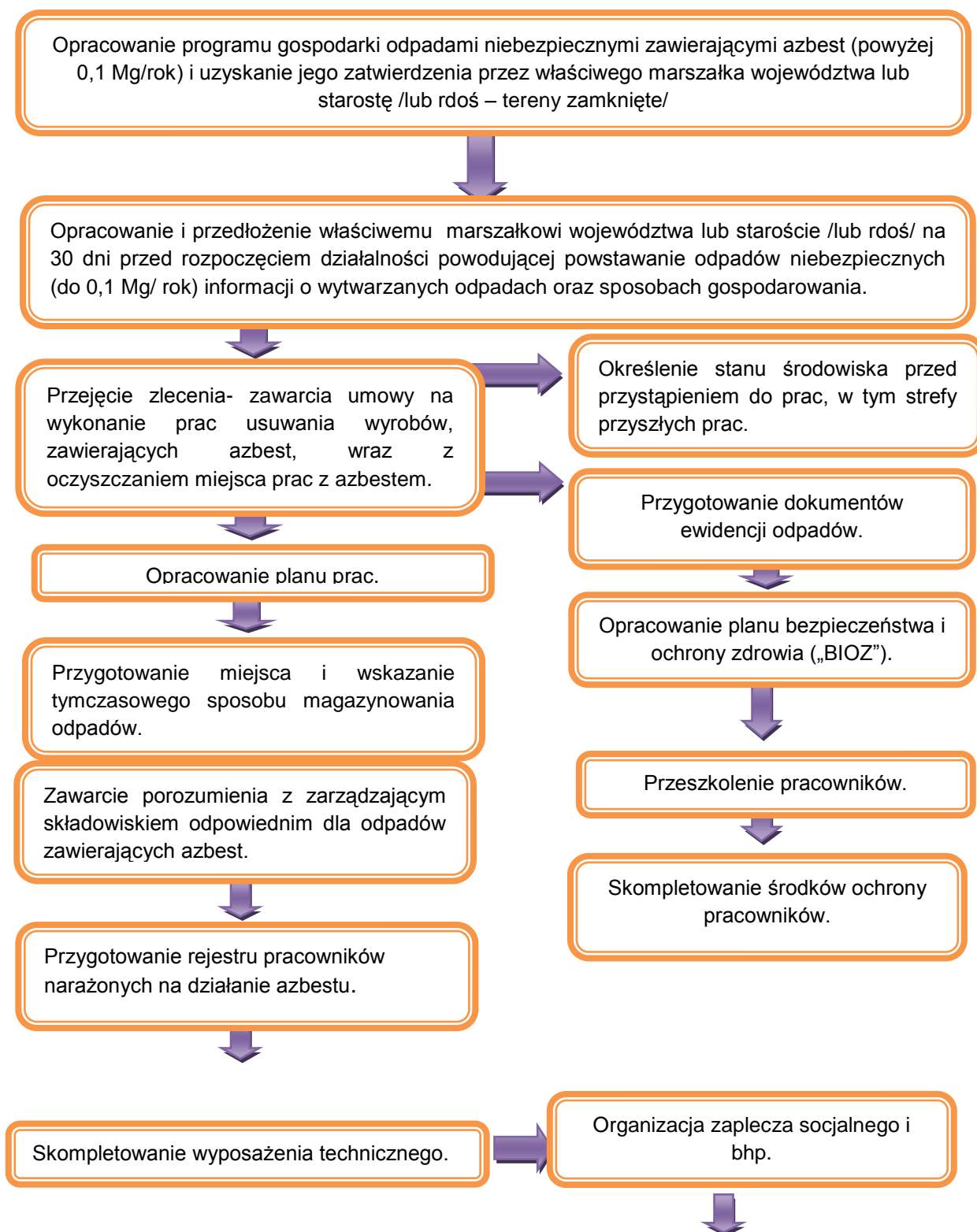
Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-let, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

3.5. Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji z azbestu.

PROCEDURA 3. Zakres procedury obejmuje przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest lub ich zabezpieczenia. Procedura dotyczy podmiotów gospodarczych zajmujących się gospodarką odpadami niebezpiecznymi (azbestem) oraz ich współpracy z właścicielem/inwestorem.

Zawarcie umowy z laboratorium
o prowadzenie monitoringu powietrza.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.), art. 3 ust 2 pkt. 22 „wytwórcą odpadów” - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów, oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej”.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością będącą obowiązkiem przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w której należy podać czas prowadzenia działalności związanej z wytworzeniem odpadów oraz uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka województwa lub starostę.

Marszałek województwa zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których raport jest obligatoryjnie wymagany a dla pozostałych przedsięwzięć program zatwierdza starosta. (Zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt. 1, 2, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach - (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.).

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych jakie przewidziano do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,

- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów, opracowuje i składa właściwemu marszałkowi lub staroście informację w 4-ch egzemplarzach (art. 24 ust 1 ustawy o odpadach), o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadkach gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba że działalność taka nie wymaga uzyskania zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia

lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Przed przystąpieniem do prac konieczne jest również określenie stanu środowiska naturalnego, w tym określenie strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem środków technicznych,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "Planem Bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,

- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót. Po zakończeniu prac dokonać oczyszczania terenu przedmiotowej inwestycji.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu. Po zakończeniu prac pracodawca jest obowiązany zapewnić uprzątniecie terenu wykonywania prac z odpadów zawierających azbest oraz oczyszczenie z pyłu azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- karta przekazania odpadu (załącznik nr 6).

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatery na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Wykonawca prac, przed przystąpieniem do prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac, obowiązany jest do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

PROCEDURA 4. Zakres procedury obejmuje obowiązki i zasady postępowania wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – będących, w rozumieniu ustawy o odpadach – wytwórcami odpadów niebezpiecznych. Procedura obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji z azbestu powinny być poprzedzone wykonaniem odpowiedniego zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległość od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić i oznakować taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieścić tablice ostrzegawcze z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego,

zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

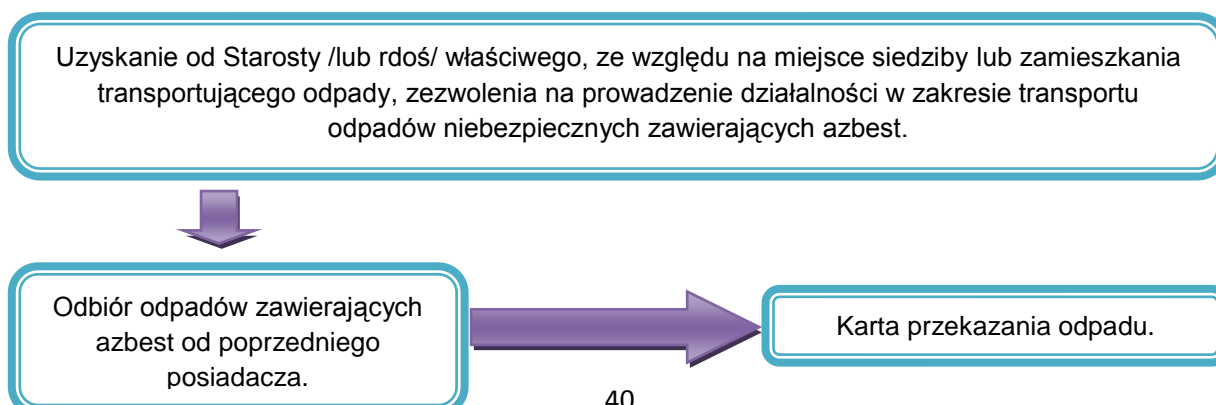
- kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- kartę przekazania odpadów (załącznik nr 6).

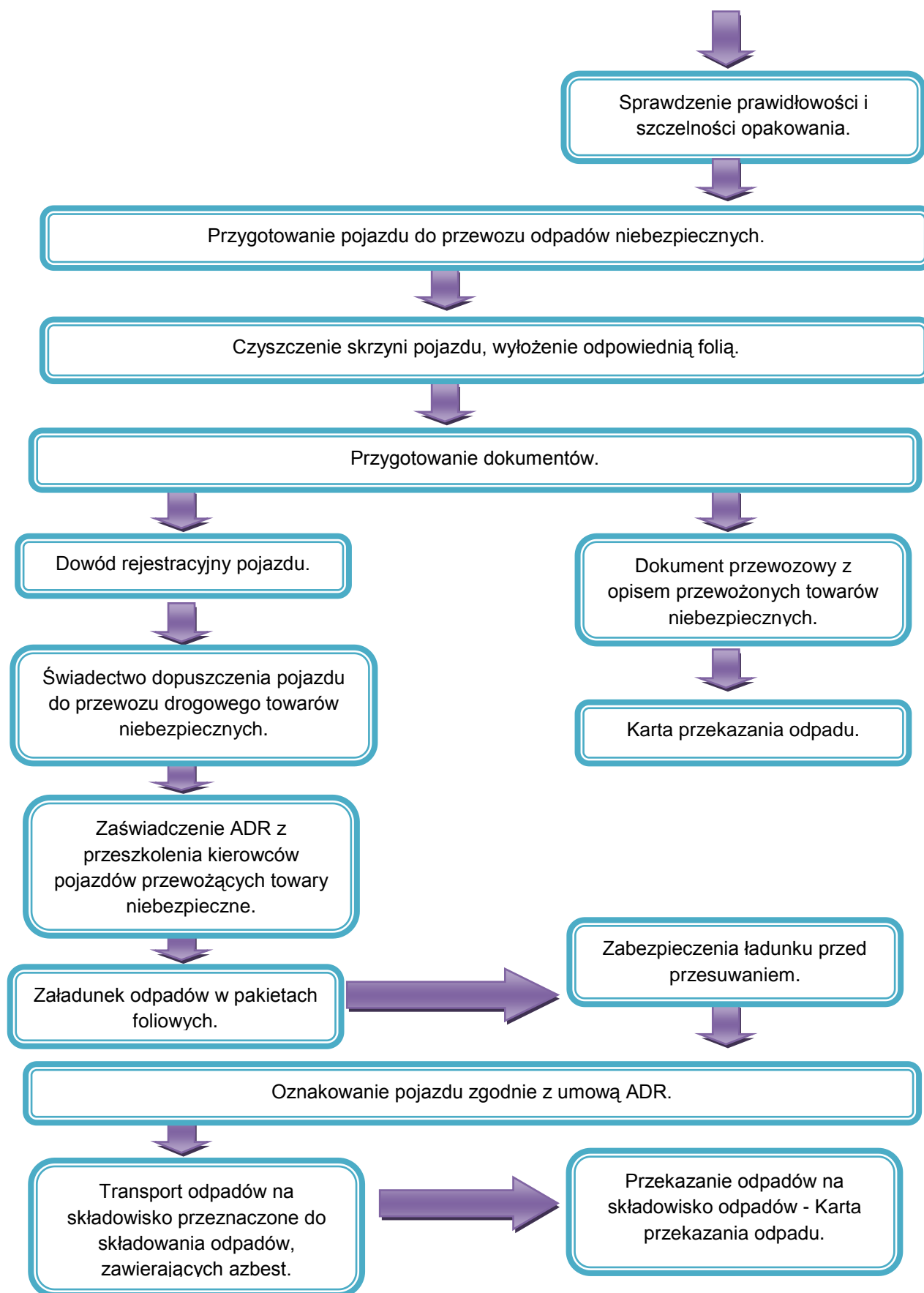
Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

PROCEDURA 5. Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Procedura ta wskazuje podstawowe obowiązki podmiotu wykonującego transport odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest. Ukazuje zasady pakowania odpadów i przygotowania środka transportowego do przewożenia odpadów azbestowych.

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania transportującego odpady – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz dla obszarów zamkniętych Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Wniosek o „Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów (art. 28 ust 4 ustawa o odpadach) wydaje się w drodze decyzji na wniosek, który powinien odpowiednio zawierać:

- 1) wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidywanych do zbierania lub transportu; w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- 2) oznaczenie obszaru prowadzenia działalności - w przypadku transportu odpadów lub miejsca prowadzenia działalności - w przypadku zbierania odpadów,
- 3) w przypadku zbierania odpadów wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów, a także opis sposobu dalszego zagospodarowania odpadów,
- 4) wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
- 5) przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów,
- 6) przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów”:
 - ❖ Wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do zbierania lub transportu, w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów.
 - ❖ Oznaczenie obszaru prowadzenia działalności.
 - ❖ Wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.
 - ❖ Wskazanie sposobu i środków transportu odpadów.

- ❖ Przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów.
- ❖ Przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”, sprawdzenie umocowania ładunku z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) niestanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy

załadunku. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwwały się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

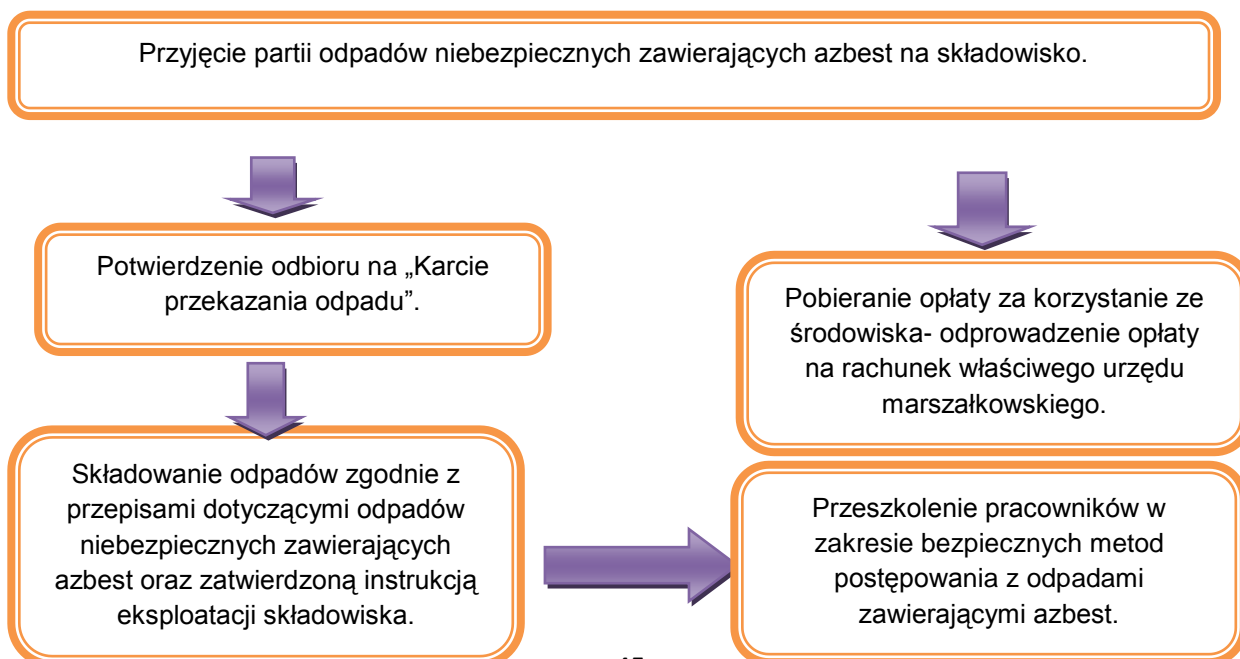
Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

PROCEDURA 6. Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób niepowodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystywać racjonalnie pojemność eksploatacyjną składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów zatwierdza, w drodze decyzji:

- ✓ regionalny dyrektor ochrony środowiska - dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych;

- ✓ marszałek województwa - dla przedsięwzięć lub instalacji, o których mowa w art. 378 ust. 2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- ✓ starosta - dla pozostałych przedsięwzięć.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami oraz obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od transportującego odpad zawierający azbest, opłatę za składowanie odpadów na składowisku.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji (art. 54 ustawy o odpadach), marszałek lub starosta po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

3.8. Jakie warunki musi spełnić przedsiębiorca, aby rozszerzyć swoją działalność gospodarczą o demontaż i transport wyrobów zawierających azbest.

Przedsiębiorca, który chce zajmować się demontażem i transportem wyrobów zawierających azbest musi posiadać decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami (PGO) udzielona w trybie art. 21a i art. 21b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.)– ustawy o odpadach oraz zezwolenie na transport odpadów udzielone w trybie art. 28 ustawy o odpadach, przy czym w przypadku transportowania odpadów azbestowych ten rodzaj odpadu musi zostać dopisany do zezwolenia, jeśli przedsiębiorca już posiada zezwolenie, co wymaga zmiany dotychczasowej decyzji w trybie art. 155 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.). Prace polegające na demontażu starych pokryć azbestowych wymagają posiadania odpowiedniego wyposażenia technicznego oraz zatrudniania odpowiednio przeszkolonych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie wyrobów zawierających azbest - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649) oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest Ministra Gospodarki (Dz. U z 2010 r. Nr 162 poz. 1089). Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest podlegają zgłoszeniu właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami zatwierdza marszałek województwa właściwy dla siedziby lub zamieszkania przedsiębiorcy. Wniosek o zatwierdzenie PGO powinien zawierać elementy, o których mowa w art. 21b ust. 1 Ustawy o odpadach. Należy go złożyć na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej wytwarzanie odpadów lub dniem zmiany tej działalności wpływającej na rodzaj, ilość wytwarzanych odpadów lub sposób gospodarowania nimi. Dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych

właściwym organem będzie regionalny dyrektor ochrony środowiska. Termin obowiązywania decyzji wydaje się na czas nie dłuższy niż 10 lat.

4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.

4.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w *Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych;
- 4) monitoring realizacji *Programu* przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
- 5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowane jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton).

Całkowity koszt realizacji *Programu* w latach 2009-2032 szacowany jest na kwotę ok. 40,4 mld zł, na którą składają się środki własne właścicieli nieruchomości, środki inwestorów, środki z budżetu państwa oraz środki jednostek samorządu terytorialnego.

Koszt realizacji *Programu* oszacowano na podstawie następujących założeń:

- pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów azbestowych, łączny koszt ich demontażu i transportu oraz unieszkodliwienia wytworzonych odpadów zawierających azbest szacuje się na kwotę ok. 40 mld zł,

- koszt budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest oszacowano na kwotę ok. 260 mln zł,
- pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki środki finansowe z budżetu państwa, przeznaczone na wspieranie: opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, działań edukacyjno-informacyjnych oraz monitoringu *Programu* określa kwota 53,2 mln zł (0,13%),
- środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego przewidywane na opracowywanie i aktualizację planów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działania edukacyjno-informacyjne szacuje się na kwotę ok. 40 mln zł (0,10%).

Zadania dla samorządów gminnych i powiatowych określone zostały w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”. Na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy gminne i powiatowe, poprzez:

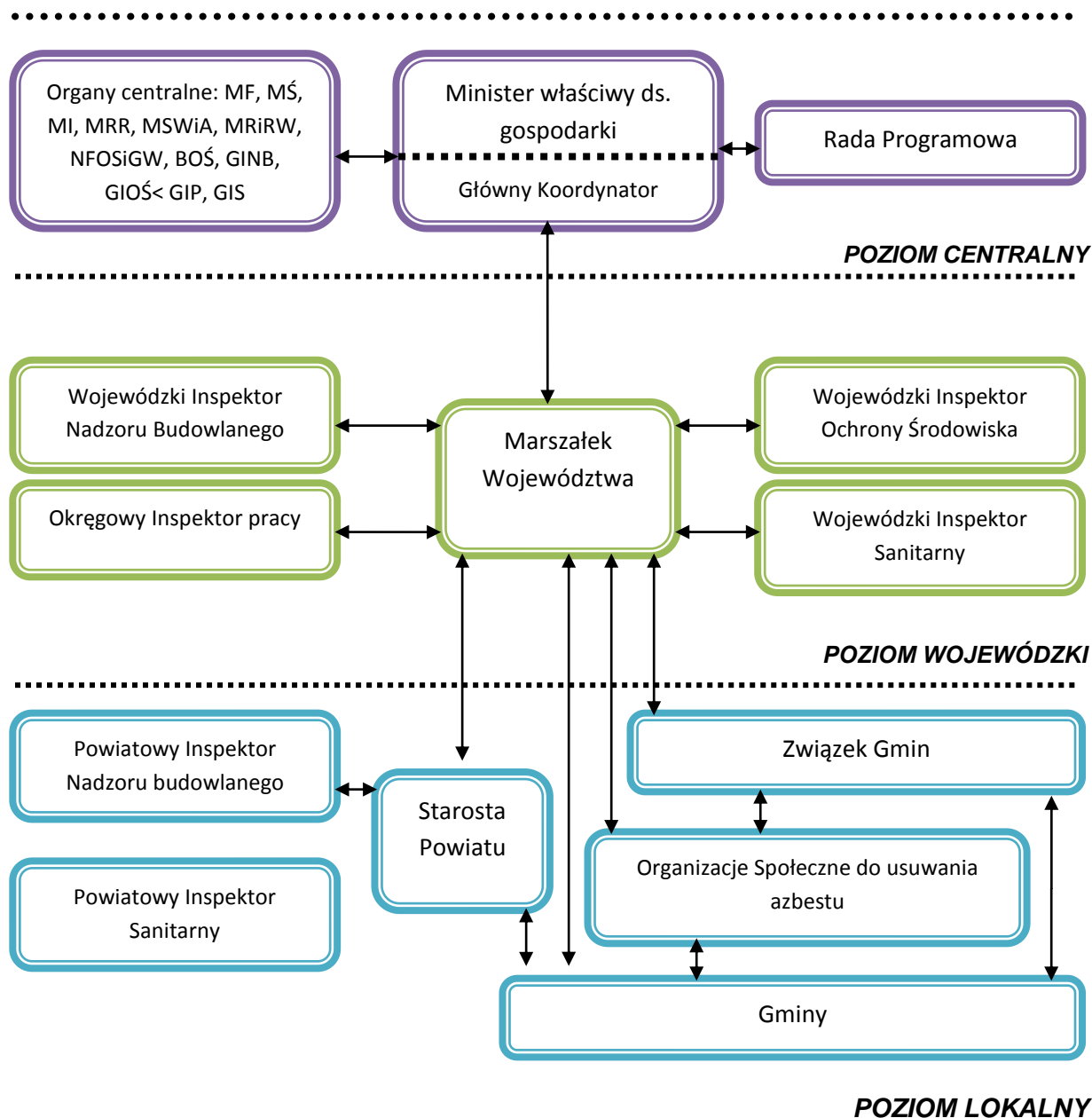
Samorząd gminny:

1. gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;

8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy:

1. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
2. współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
3. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
4. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
5. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
6. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
7. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Podstawą do opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w pierwszej kolejności jest dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów zabudowanych na konkretnych obiektach. Uzyskane dane powinny być gromadzone przez samorząd gminy, a następnie przekazywane do samorządu powiatowego celem opracowania „Programu.” stanowiącego integralną część z programu wojewódzkiego.

Tak więc niezbędnym jest rozpowszechnienie wśród społeczności lokalnej informacji o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest i wyroby zawierające azbest, zorganizowanie fachowej pomocy wszystkim właścicielom obiektów przez samorządy powiatów i gmin przy wypełnianiu arkuszy ocen ujętych w rozporządzeniu.

4.2. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020 powstał w 2011 r. W w/w dokumencie brak jednoznacznej informacji na temat ilości wyrobów zawierających azbest na terenie województwa. Program wskazuje na znaczne różnice w danych dotyczących tego tematu w zależności od źródła informacji.

Najbardziej aktualne dane na temat ilości wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajdują się na stronie www.bazaazbestowa.pl, wg których do unieszkodliwienia pozostało 95 257 095 kg tego odpadu.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują obecnie dwa składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest zlokalizowane w Elblągu (ul. Mazurska 42) raz w m. Półwieś (gm. Zalewo) – rys. 4.

Tab.2. Harmonogram rzeczowo finansowy realizacji wojewódzkiego Programu przedstawia się następująco:

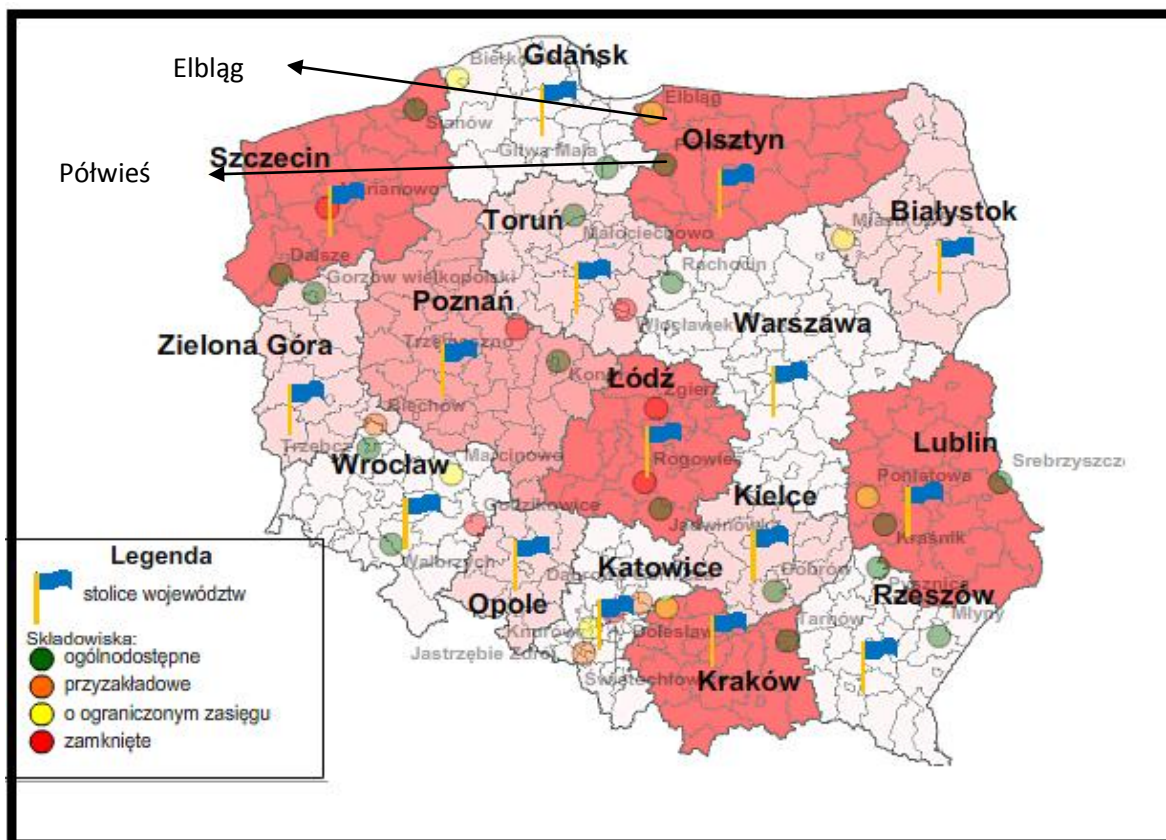
Lp.	Rok	Nazwa zadania	Podmiot wykonujący	Podmiot nadzorujący	Koszt	Źródła finansowania
Cel: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest Cel: minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu Cel: likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko						
1.	2012-2030	Budowa nowych składowisk lub kwater na już istniejących składowiskach	Podmioty gospodarcze (z/lub bez udziału samorządu)	Urząd Marszałkowski urzędy gminne, WIOŚ	W zależności od kosztorysu inwestorskiego	Środki własne inwestora, środki pozyskane z NFOŚiGW lub UE
2.	2011-2032	Sukcesywne usuwanie wyrobów i unieszkodliwianie odpadów azbestowych	Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie usuwania azbestu	PIP, Nadzór budowlany, SANEPID, Urząd Marszałkowski	Ok. 2.100 zł za usunięcie i unieszkodliwienie 1 Mg wyrobów zawierających azbest	Środki własne właścicieli lub zarządzających obiektami, środki pozyskane z zewnętrznych źródeł finansowania, np. WFOŚiGW, UE

3.	2011-2020	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów i odpadów zawierających azbest w gminach i konstruowanie programów usuwania azbestu	Specjalistyczne firmy zewnętrzne lub działanie własne jednostek samorządu terytorialnego	Urzędy szczebla gminnego	2 mln zł	Środki własne gmin + środki pozyskane z konkursów Ministerstwa Gospodarki lub WFOŚiGW
4.	2011 - 2015	Organizowanie tzw. „gminnych zbiorów odpadów azbestowych” oraz usuwanie „dzikich wysypisk” odpadów zawierających azbest	Firmy posiadające zatwierdzone programy gospodarki odpadami	Urzędy szczebla gminnego, WIOŚ, Sanepid, PIP	100 tys. zł	Środki własne samorządów, środki pozyskane z zewnątrz
5.	2020	Uzupełnienie <i>Programu</i> o plan sytuacyjny rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest po uzyskaniu brakujących danych zbiorczych pochodzących z inwentaryzacji	Urząd Marszałkowski lub podmiot zewnętrzny	Urząd Marszałkowski	100 tys. zł	Środki własne, środki pozyskane z zewnątrz
6.	W każdym roku	Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest powstałych w wyniku klęsk żywiołowych	Firmy posiadające zatwierdzone programy gospodarki odpadami	Wojewoda Warmińsko-Mazurski	W zależności od potrzeb	Rezerwy ogólne skarbu państwa, Rezerwa celowa skarbu państwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych
Cel: monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.						
1.	2015	Aktualizacja PUA dla województwa warmińsko-mazurskiego	Urząd Marszałkowski lub podmiot zewnętrzny	Urząd Marszałkowski	10 tys. zł	Środki własne
	Co trzy lata	Monitorowanie realizacji założeń <i>Programu</i> i	Urząd Marszałkowski	Urząd Marszałkowski	10 tys. zł	W ramach zadań własnych

		WBDA				
2.	2020	Opracowanie i przyjęcie przez wszystkie gminy w województwie programów usuwania azbestu	Samorzady gminne	Urząd Marszałkowski	5 mln zł	Środki własne samorządów, środki pozyskane z zewnątrz
Cel: organizowanie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.						
1.	W każdym roku	Działalność informacyjna i szkoleniowa	Urzędy gminne podmioty zewnętrzne, np. organizacje pozarządowe	Urzędy gminne	100 tys. zł	Środki własne i pozyskane z Ministerstwa Gospodarki lub WFOŚiGW
Cel: wskazanie potencjalnych źródeł finansowania, które pozwolą na bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa						
1.	W każdym roku	Wytworzenie mechanizmów dofinansowania procesów usuwania i unieszkodliwiania azbestu dla firm oraz indywidualnych gospodarstw domowych	Samorzady gminne podmioty zewnętrzne, np. NFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ, Ministerstwo Gospodarki, ARiMR	Urzędy gminne, starostwa powiatowe, Urząd Marszałkowski	W zależności od potrzeb	Środki własne instytucji udzielających pomocy finansowej, środki unijne
2.	W każdym roku	Udzielanie pomocy finansowej procesów usuwania i unieszkodliwiania azbestu dla firm oraz indywidualnych gospodarstw domowych.	Samorzady gminne podmioty zewnętrzne, np. NFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ, Ministerstwo Gospodarki, ARiMR	Urzędy gminne, starostwa powiatowe, Urząd Marszałkowski	W zależności od ilości dostępnych środków	Środki własne i pozyskane z: Ministerstwa Gospodarki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ, funduszy europejskich

Źródło: Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020

Rys.4. Składowiska azbestu w Polsce

Źródło: www.bazaazbestowa.pl

4.3. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Olsztyńskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 - 2010

W powiecie olsztyńskim, tak jak w całym województwie decydujący udział w bilansie wyrobów zawierających azbest mają płyty azbestowo - cementowe, powszechnie wykorzystywane w budownictwie mieszkaniowym, obiektach gospodarczych budownictwa wiejskiego i Państwowych Gospodarstwach Rolnych w latach 1960 - 1980.

Wg danych dostępnych na stronie www.bazaazbestowa.pl ilość wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu olsztyńskiego wynosi ok. 4 418 625 kg (dane na dzień 09.02.2012 r.).

W w/w Planie władze powiatu określiły następujące zadania do realizacji celu jakim jest wyeliminowanie niebezpieczeństwa ze strony wyrobów zawierających azbest:

- Inwentaryzacja miejsc występowania azbestu i wyrobów zawierających azbest, oszacowanie jego ilości oraz kosztów jego usunięcia i przyjęcie programu jego likwidacji;
- Przeprowadzenie realizacji programu usuwania azbestu na terenie powiatu olsztyńskiego.

Zgodnie z nowelizacją przepisów prawnych wyżej wymieniony plan w obecnym stanie prawnym jest już nieaktualny, obowiązuje wojewódzki plan gospodarki odpadami.

4.4. Plan gospodarki odpadami dla gminy Dobre Miasto na lata 2006 – 2015

Problem odpadów zawierających azbest został uwzględniony Planie gospodarki odpadami dla gminy Dobre Miasto na lata 2006 – 2015. Jako jeden z priorytetów określono w nim wdrożenie programu eliminacji azbestu poprzedzonego pełną inwentaryzacją odpadów azbestowych znajdujących się na terenie gminy.

Zgodnie z nowelizacją przepisów prawnych wyżej wymieniony plan w obecnym stanie prawnym jest już nieaktualny, obowiązuje wojewódzki plan gospodarki odpadami.

5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO

5.1. Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Dobre Miasto – rodzaj i ilość – prognoza.

W lipcu 2012 r. na zlecenie Urzędu Miasta Dobre Miasto przeprowadzono inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto. Narzędziem użytym do procesu inwentaryzacji było przeprowadzenie spisu z natury skierowanego do właścicieli budynków na terenie Gminy. Spis z natury posłużył do określenia ilości, rodzaju i miejsca występowania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacja została przeprowadzona z podaniem nr działek i obrębów ewidencyjnych.

Urząd Miejski Dobre Miasto posiadał informacje na temat wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie Gminy zebrane od mieszkańców poprzez ankietzację w latach ubiegłych. Jednakże są to dane szacunkowe i nieaktualne. Dzięki dofinansowaniu otrzymanym od Ministerstwa Gospodarki możliwe było przeprowadzenie dokładnej inwentaryzacji, zaktualizowanie zebranych już informacji. Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, iż na terenie Gminy Dobre Miasto znajduje się 110 954,54 m² wyrobów zawierających azbest co stanowi około 1 220,5 Mg tego odpadu.

Informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na lipiec 2012 r. stanowi załącznik nr 9 do niniejszego Programu.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji (na podstawie spisu z natury) stwierdzono, iż na terenie Gminy Dobre Miasto występują wyroby zawierające azbest w postaci:

- płyt falistych oraz płaskich cementowo - azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej –**608** lokalizacji;

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania wyrobów zawierających azbest w rurach w sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Do obliczeń prognozy ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach przyjęto wskaźniki obliczone na podstawie danych liczbowych powierzchni występowania azbestu zebranych na terenie Gminy Dobre Miasto. Wskaźniki te wyrażają ilość odpadów azbestowych (w m² i Mg) przyjmując przelicznik, iż 1 m² powierzchni pokrytej azbestem jest równy 11 kg tego odpadu.

Obliczenia ilości odpadów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie Gminy Dobre Miasto, przedstawiono w tabeli 3 poniżej.

Tab. 3. Oszacowanie ilości odpadu azbestowego w kg z uwzględnieniem miejscowości Gminy Dobre Miasto.

Miejscowości	pozostałe do unieszkodliwienia wyroby zawierające azbest [kg]		
	razem	os. fizyczne	os. prawne
Barcikowo	75 845	59 246	16 599
Bzowiec	41 360	39 490	1 870
Cerkiewnik	29 469	27 093	2 376
Dobre Miasto	98 890	77 121	21 769
Głotowo	54 527	54 527	0
Jesionowo	68 756	12 210	56 546
Kabikiejmy	7 370	7 370	0
Kabikiejmy Dolne	8 800	8 800	0
Knopin	328 152	32 835	295 317
Kosyń	17 116	17 116	0
Kunik	63 690	11 275	52 415
Łęgno	40 744	40 634	110
Mawry	7 161	7 073	88
Międzylesie	18 117	18 095	22
Nowa Wieś Mała	0	0	0
Orzechowo	18 997	18 997	0
Piotraszewo	29 315	29 150	165
Podleśna	33 539	33 539	0
Prasłity	120 219	119 955	264
Smolajny	61 655	58 465	3 190
Stary Dwór	18 700	13 200	5 500
Swobodna	12 265	12 100	165
Urbanowo	47 740	14 740	33 000
Wichrowo	18 073	17 985	88
SUMA	1 220 500	731 016	489 484

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.

Dokonano szacunkowych obliczeń ilości odpadów zawierających azbest przypadającą na 1 mieszkańca w Gminie Dobre Miasto w oparciu o dane dotyczące liczby mieszkańców oraz powierzchni wykorzystania tego odpadu niebezpiecznego, znanego z przeprowadzonego spisu z natury u mieszkańców Gminy.

W oparciu o powyższe zestawienie oraz biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w Gminie Dobre Miasto (16 342 – dane z Urzędu Gminy Dobre Miasto) stwierdza się, iż na jednego mieszkańca Gminy Dobre Miasto przypada około 30,04 m² odpadów zawierających azbest.

W wyniku przeprowadzonego spisu z natury dotyczącego inwentaryzacji azbestu stwierdzono:

Tab. 4. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto.

Lp.	WŁASNOŚĆ	Ilość Mg	Ilość m ²
1.	osoby fizyczne	731,02	66 456
2.	osoby prawne	489,48	44 499
SUMA		1 220,5	110 955

Źródło: Opracowanie własne.

Ilość wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Dobre Miasto można oszacować na około **1 220,5 Mg** tego odpadu.

Z danych zestawionych powyżej wynika, iż największa ilość wyrobów zawierających azbest zewidencjonowana została na terenie posesji należących do osób fizycznych, jest to największa powierzchnia (66 456 m² na 110 955 m² łącznej powierzchni), a także największa ilość pod względem wagowym 731,02 Mg na 1 220,5 Mg łącznie.

Tab. 5. Masa wyrobów wg rodzaju azbest na terenie Gminy Dobre Miasto.

kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	pozostałe do unieszkodliwienia wyroby zawierające azbest [kg]		
			razem	os. fizyczne	os. prawne
W01	<i>Płyty azbestowo-cementowe płaskie</i>	17 06 05	3 157	1 100	2 057
W02	<i>Płyty azbestowo-cementowe faliste</i>	17 06 05	1 217 343	729 916	487 427

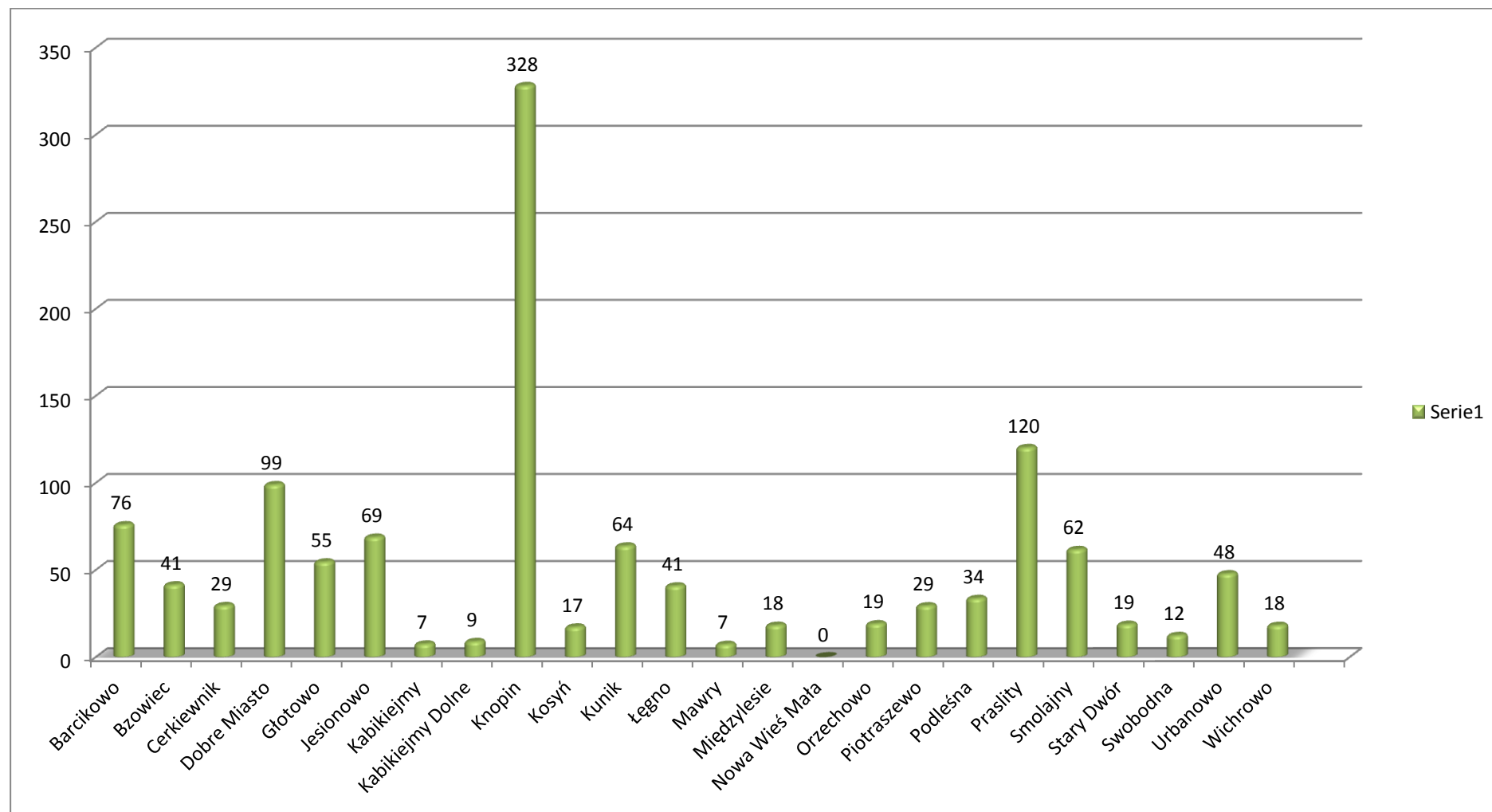
Źródło: Opracowanie własne.

Analizując rodzaje wyrobów zawierających azbest stwierdza się, iż większość pokryć dachowych z wyrobów zawierających azbest to płyty faliste, natomiast płyty azbestowe płaskie stanowią niewielki procent.

Podczas inwentaryzacji zewidencjonowano również takie posesje, na których zlokalizowane były wyroby w postaci płyt cementowo – azbestowych zarówno falistych jak i płaskich.

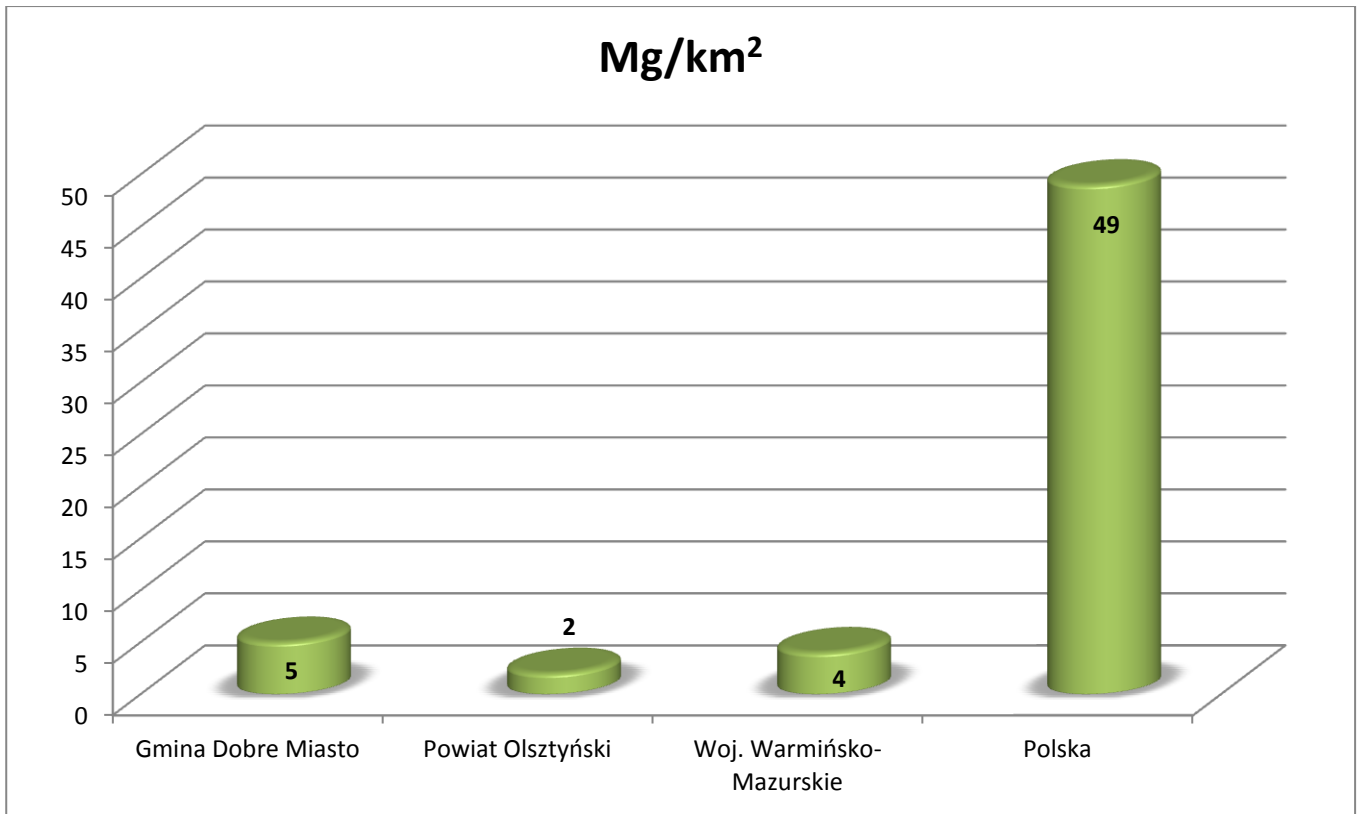
Stan techniczny wyrobów zawierających azbest zabudowanych w posesjach i obiektach gospodarczych będących własnością osób fizycznych i prawnych oszacowano na podstawie wizji lokalnej i oględzin obiektów. Z oceny tej wynika, że są to w większości wyroby starsze niż 20 lat, w części bez powłok zabezpieczających.

Rys. 5. Wykres przedstawiający oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach Gminy Dobrze Miasto w [Mg]

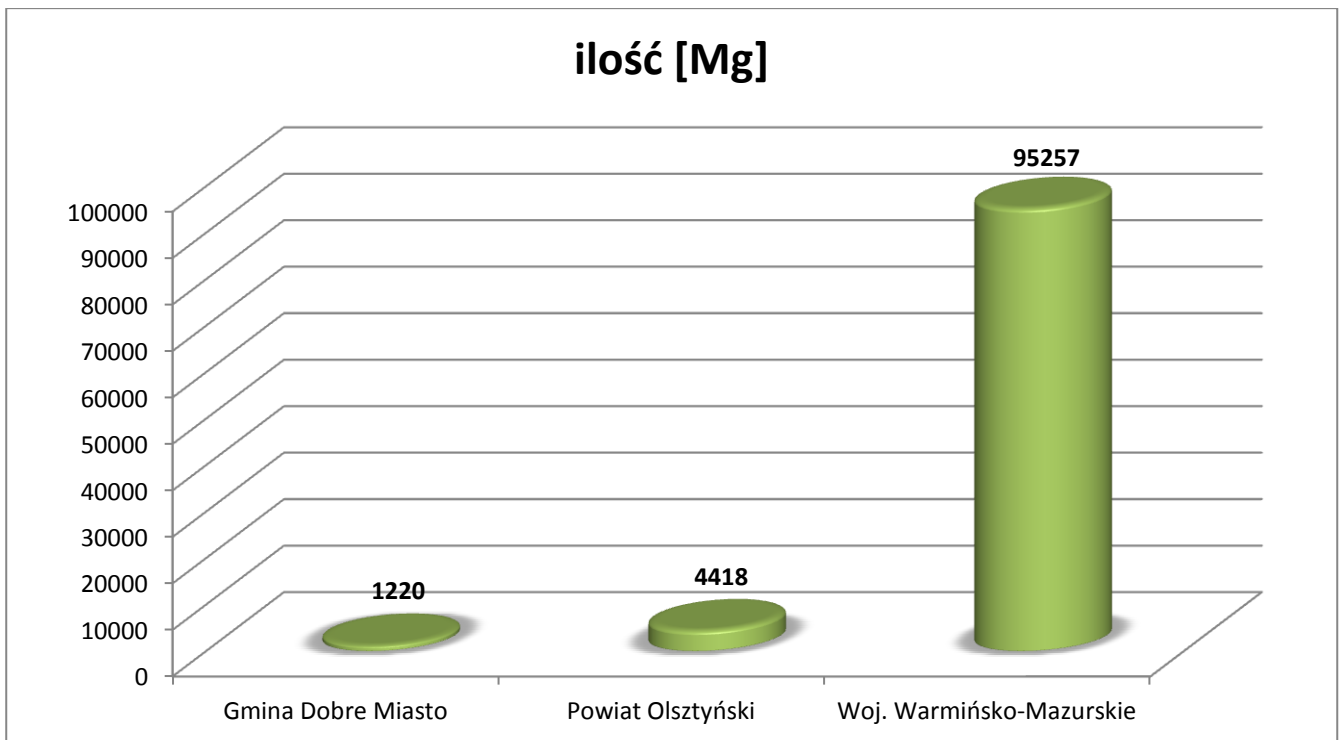
Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 6. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg przypadającą na km² powierzchni Gminy Dobre Miasto

Źródło: Opracowanie własne.

Rys.7. Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg

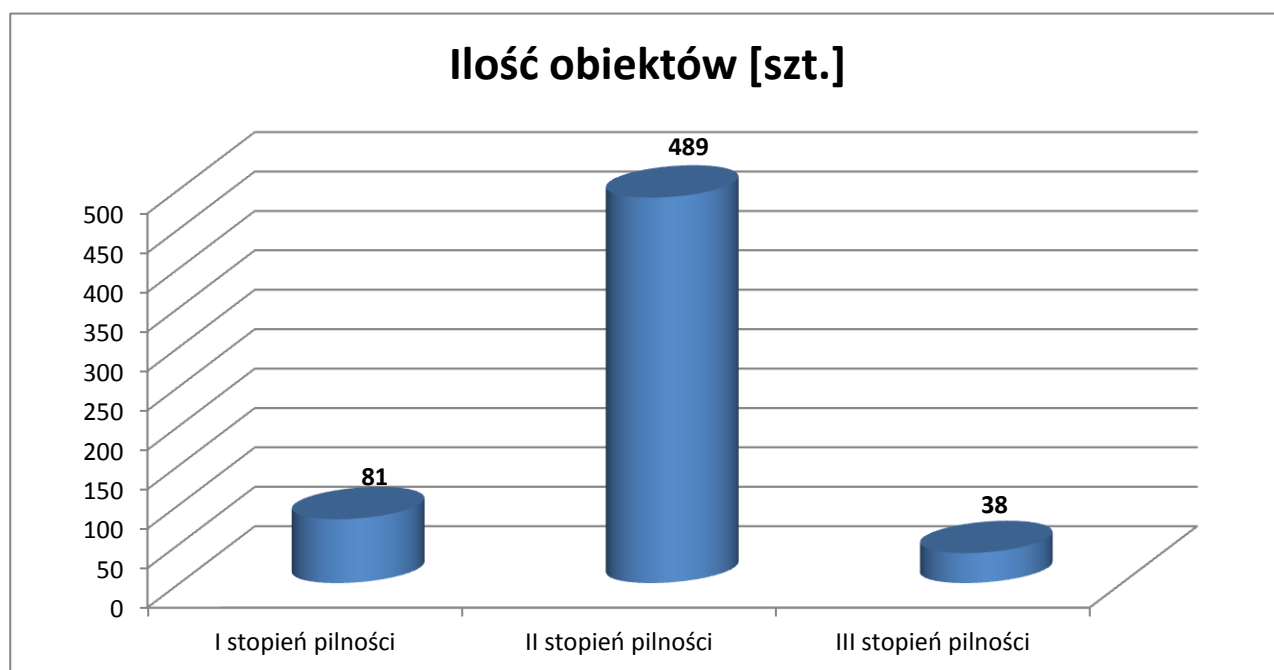
Źródło: Opracowanie własne.

Tab.6. Ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto

Stopień pilności	Ilość obiektów [szt.]	Powierzchnia materiałów [m ²]	Ilość materiałów [Mg]
I stopień pilności	81	15 194	167,13
II stopień pilności	489	84 833	933,16
III stopień pilności	38	10 928	120,21
SUMA	608	110 955	1220,51

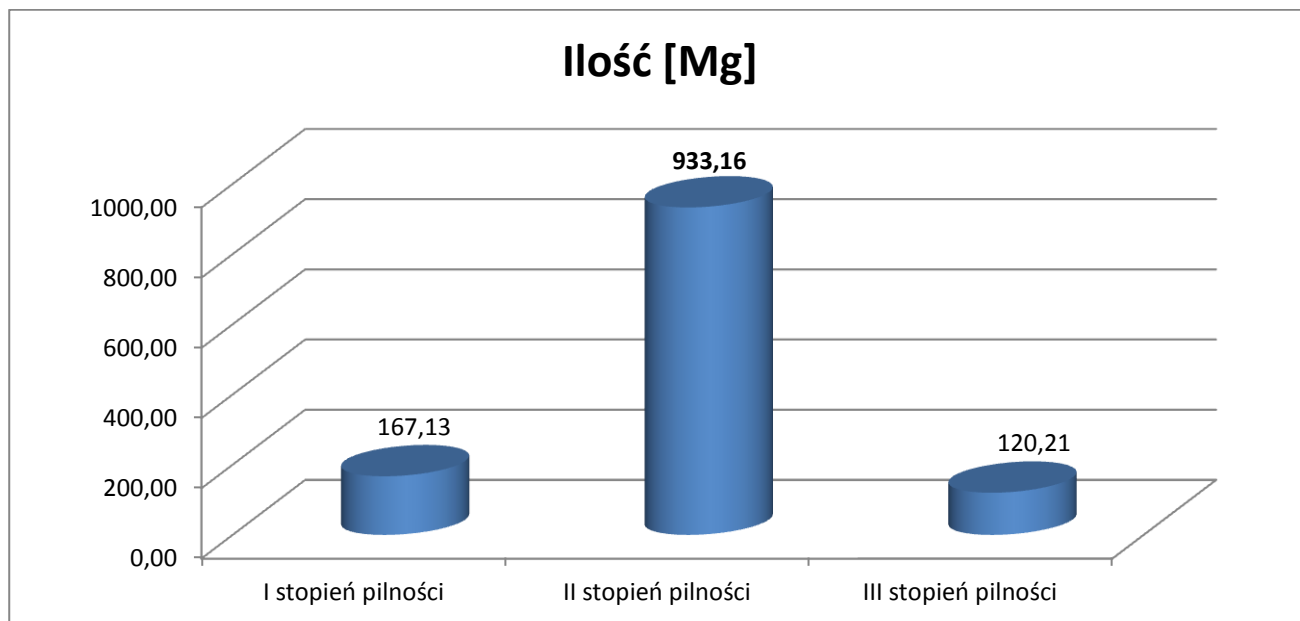
Źródło: Opracowanie własne.

Rys.8. Ewidencja ilościowa stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto

Źródło: Opracowanie własne.

Rys.9. Ewidencja wagowa stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto

Źródło: Opracowanie własne.

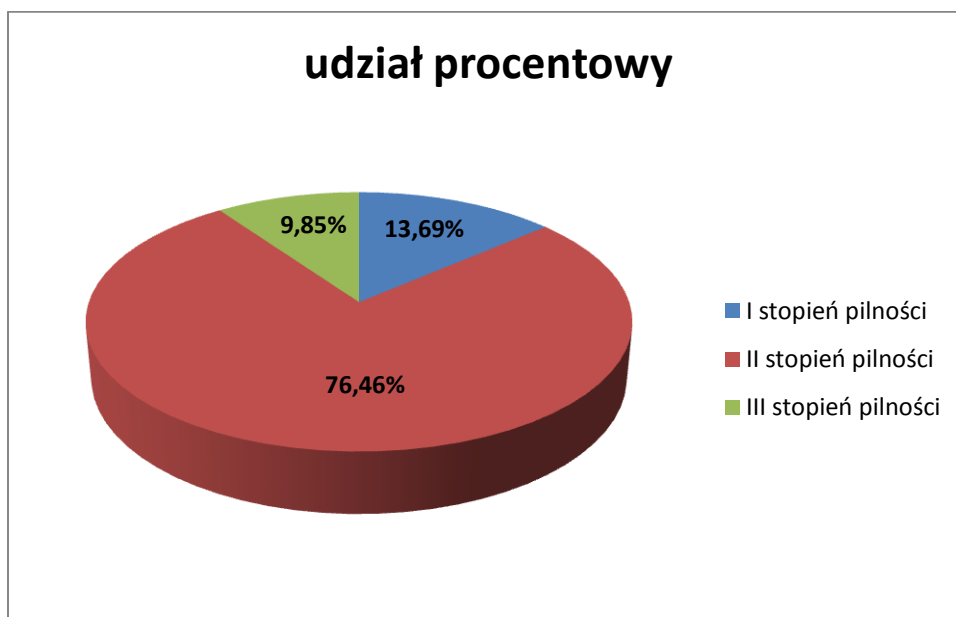
Z zestawień zamieszczonych powyżej wynika, że najwięcej bo 76,46 % wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto należy do II stopnia pilności, natomiast 13,69 % wyrobów to stopień I oraz 9,85% wyrobów zakwalifikowano do III stopnia pilności.

Oznacza to iż:

- 13,69 % wyrobów (około 167,13 Mg) należy usunąć w trybie natychmiastowym,
- 76,46 % wyrobów (około 933,16 Mg) nadaje się do użytkowania i wymaga ponownej oceny po roku (tj. w 2013 roku),
- 9,85 % wyrobów (około 120,21 Mg) wymaga ponownej oceny za pięć lat.

Wyniki oceny stanu technicznego wszystkich obiektów w aspekcie wykorzystania wyrobów azbestowych, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto zobrazowano na rysunku poniżej.

Rys. 10. Procentowy udział stopnia pilności usuwania wszystkich wyrobów zawierających azbest z obiektów, zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto

Źródło: Opracowanie własne.

Z przeprowadzonej oceny stanu technicznego wszystkich wyrobów zawierających azbest (będących własnością osób fizycznych jak i osób prawnych) zlokalizowanych na terenie Gminy Dobre Miasto wynika, że:

- pilnego usunięcia przedmiotowych wyrobów wymagają 81 obiekty (I stopień pilności) – łączna powierzchnia płyt azbestowo – cementowych do usunięcia 15 194 m²,
- oceny w 2013 roku wymaga 489 obiektów (II stopień pilności) – łączna powierzchnia płyt azbestowo – cementowych – 84 833 m²,
- oceny za pięć lat wymaga 38 obiektów (III stopień pilności) – łączna powierzchnia płyt azbestowo – cementowych do oceny po 5 latach – 10 928 m².

5.2. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto

Nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto z uwagi na obecny całkowity zakaz ich stosowania oraz możliwości skorzystania z dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Według orientacyjnych informacji uzyskanych od mieszkańców Gminy podczas przeprowadzonej inwentaryzacji można stwierdzić, że znikoma część wyrobów zawierających azbest została już usunięta w ubiegłych latach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U z 2001r., Nr 112, poz. 1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, które wyróżniono na podstawie:

- ilości azbestu,
- stosowanego spoiwa,
- gęstości objętościowej wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, stosowane przez pracowników w celach ochronnych (np. koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW, materiały i wykładziny cierne).

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich, oraz płyty płaskie, wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo - cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich bezpieczne składowanie. Poniżej zestawiono składowiska w województwie warmińsko-mazurskie przyjmujące odpady zawierające azbest:

1. Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Zawierających Azbest, Półwieś. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., 14-100 Ostróda, ul. 3-go Maja 8. Całkowita pojemność [m^3] 22 000, wolna pojemność [m^3] 11 000,
2. Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Elbląg. 82-300 Elbląg, ul. Szańcowa 1. Całkowita pojemność [m^3] 1 000, wolna pojemność [m^3] 500,

Na terenie Gminy Dobrze Miasto nie ma składowiska, które mogłoby przyjmować odpady zawierające azbest.

Wyroby zawierające azbest mogą być demontowane lub zabezpieczane na krótki okres czasu. Zabezpieczanie polega na pokryciu powierzchni wyrobu zawierającego azbest specjalnymi preparatami. Zabezpieczać można jedynie wyroby będące w dobrym stanie

technicznym, co wynika z obowiązujących przepisów. Dzięki takim działaniom włókna azbestu zostają trwale związane i oklejone, co ogranicza ich przedostawanie się do środowiska.

Konieczność przeprowadzenia prac demontażowych istnieje w przypadku, gdy płyty elewacyjne są uszkodzone lub zniszczone lub też zostały zamontowane na podłożu drewnianym.

Oprócz deponowania odpadów azbestowych na składowiskach istnieje również możliwość wykorzystania urządzeń przewoźnych do przetwarzania tychże odpadów. Metoda ta jest jednak w Polsce rzadko stosowana ze względu na jej wysoki koszt.

5.3. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Ramową strategię Programu przedstawiono mając na względzie cele i dwie grupy zadań, (w tym organizacyjnych i inwestycyjnych).

Zadania pozainwestycyjne zmierzają do:

- rzetelnego i kompletnego rozpoznania ilości i stanu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Dobre Miasto,
- opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych wraz z zaleceniami i wytycznymi dotyczącymi sposobów bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest,
- zintensyfikowania kontroli tzw. "dzikich wysypisk odpadów" gdzie znajdują się także odpady azbestowe,
- organizacji kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- weryfikacji skali problemu obecności materiałów zawierających azbest na obszarze Gminy Dobre Miasto w oparciu o program powiatowy i wojewódzki,
- usprawnienia monitoringu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest i składowania odpadów azbestowych,
- wdrożenia monitoringu realizacji gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- intensyfikacji procesu poszukiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,

Zadania inwestycyjne zmierzają do:

- zwiększenia ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest, wyeliminowania negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy Dobre Miasto spowodowanych azbestem,
- likwidacji negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

5.4. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032”.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinien być zakończony 31 grudnia 2032 roku. Wynika to z bardzo dużej ilości tych wyrobów oraz wysokości potrzebnych środków finansowych. Zatem tak długotrwałe zadanie (licząc od 2012 roku ok. 20 lat) wymaga zdefiniowania ramowej strategii w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Dla potrzeb niniejszego programu, w ślad za programem krajowym, przyjęto podzielenie okresu do 2032 roku na 4 podokresy, tj.

- okres I: lata 2012 - 2016
- okres II: lata 2017 - 2021
- okres III: lata 2022 - 2026
- okres IV: lata 2027 - 2032

Pomimo, iż okresy obejmują 4 - 5 letnie przedziały, stwierdzamy, iż taki podział zapewnia zgodność z Programem Krajowym.

Harmonogram realizacji zadań został sporządzony po analizie stanu gospodarki odpadami azbestowymi. Opisy stanów zostały opracowane na podstawie spisu z natury przeprowadzonego u mieszkańców Gminy Dobre Miasto, zgodnie z obowiązującymi przepisami i aktami prawnymi.

Harmonogram uzupełniony został o zadania wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 ”.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu

i odpadów zawierających azbest. Ważnym aspektem w podejściu do sposobu rozwiązania problemu usuwania azbestu w Gminie jest fakt, iż stosowane w przeszłości w budownictwie i innych dziedzinach gospodarki wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia, dopóki materiały te nie są uszkodzone. Zagrożeniem może być ich niewłaściwe usuwanie, bowiem w czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania. W tym kontekście usuwanie pokryć dachowych, elewacyjnych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i w każdym przypadku należy oceniać celowość podejmowania ich demontażu z punktu widzenia ochrony zdrowia i zagrożenia ekologicznego. Proces ten powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednocześnie po przeanalizowaniu stanu wyrobów zawierających azbest, stwierdza się bardzo niską znajomość obowiązujących przepisów przez właścicieli i administratorów obiektów budowlanych zawierających wyroby azbestowe. Stąd też w niewielkim stopniu została wykonana ocena stanu obiektów budowlanych z elementami zawierającymi wyroby azbestowe, co powinno być wykonane zgodnie z przytoczonym wcześniej rozporządzeniem.

Ze względu na niską znajomość problematyki azbestu wśród mieszkańców Gminy Dobrze Miasto zakłada się, iż poprzez odpowiednie działania informacyjno – edukacyjne należy doprowadzić do zapobiegania sytuacjom, w których dochodzi do usuwania wyrobów zawierających azbest na „własną rękę” przez właścicieli obiektów bez żadnego zabezpieczenia i wywożenia ich na dzikie wysypiska. Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest także zachęcenie do prawidłowego usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie przedsięwzięć związanych z ich usuwaniem, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych oraz zewnętrznych środków pomocowych.

Poniżej w tabeli zestawiono konieczne do realizacji zadania związane z likwidacją odpadów zawierających azbest na terenie Gminy oraz zaproponowano okresy ich wykonania (harmonogram). Równocześnie w tabeli tej określono rolę Jednostki Samorządu Terytorialnego.

Tab.7. Harmonogram działań zmierzający do usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto na lata 2012 – 2032.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	
1.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: - przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, - przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu, - okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące w/w tematyki, -przeprowadzenie kampanii „Szukamy rady na odpady azbestowe”	przez cały okres realizacji programu	
2.	Aktualizacja bazy danych dotyczącej podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto.	przez cały okres realizacji programu	
3.	Rozeznanie możliwości pozyskania środków finansowych na demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.	2012 – 2032	
4.	Opracowanie regulaminu dofinansowania do usuwania wyrobów zawierających azbest.	2012 – 2013	
5.	Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu.	do 2016	
6.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, zgodnie z stopniem pilności.	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem kolejności złożenia	2012 - 2032
		Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu	2012 - 2032
		Wyłonienie przewoźnika i wykonawcy na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych	2012 - 2032
		Odbiór, transport, unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	2012 - 2032
7.	Monitorowanie: demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto – aktualizacja bazy azbestowej www.bazaazbestowa.pl	co roku do 2032	
8.	Wykonanie ponownej oceny stanu technicznego dla wyrobów II i III stopnia pilności.	do 2032	
9.	Przedstawienie Radzie Miejskiej sprawozdania z przebiegu realizacji Programu.	co 2 lata	
10.	Aktualizacja Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Dobre Miasto na Lata 2012 - 2032	co 4 lata	

Źródło: Opracowanie własne.

5.5. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Dobre Miasto.

Na ogólne koszty likwidacji azbestu składają się różne elementy, wynikające z poszczególnych etapów działań, jakie należy wykonać dla bezpiecznego i zgodnego z przepisami prawnymi rozwiązania problemu. Do takich etapów należą:

- fizyczny demontaż rozbiórka obiektów (lub ich części), w których występują materiały zawierające azbest,
- magazynowanie powstałych odpadów w miejscu demontażu lub w punkcie zbiorczym ustalonym na czas prac w rejonie ich prowadzenia,
- transport właściwie zabezpieczonych odpadów za pomocą odpowiednio przystosowanych pojazdów posiadających atest ADR. Transport odbywa się na trasie miejsca wytworzenia – miejsca magazynowania – miejsca ostatecznej utylizacji (składowania),
- składowanie odpadów niebezpiecznych – unieszkodliwianie.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztownym przedsięwzięciem. Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, polegającego na demontażu, transporcie oraz składowaniu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto przyjęto według danych z 2012 roku, koszt 1 m² na 40 zł netto.

Koszt ten został uwzględniony w Programie po przeprowadzeniu analizy rynku firm i przedsiębiorstw w województwie śląskim zajmujących się usuwaniem, unieszkodliwianiem, transportem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Koszty zabezpieczania wyrobów (malowania) są porównywalne z ich usuwaniem.

Szacunkowe koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z obiektów będących własnością osób fizycznych i prawnych, według stopnia pilności:

- ❖ I stopień – wymagane bezzwłoczne usunięcie: 15 194 m² x 40 zł/m² = **607 760,00 zł**
- ❖ II stopień – ponowna ocena po roku: 84 833 m² x 40 zł/m² = **3 393 320,00 zł**
- ❖ III stopień – ponowna ocena w terminie do 5 lat: 10 928 m² x 40 zł/m² = **437 120,00 zł**

Całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto oszacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji (spis z natury) i stanowi kwotę ok. **4 438 200,00 zł netto**.

Tab. 8. Oszacowanie kosztów: demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dobre Miasto.

Lp.	WŁASNOŚĆ	Koszt PLN netto
1.	osoby fizyczne	2 658 240,00
2.	osoby prawne	1 779 960,00
SUMA		4 438 200,00

Powyższe kwoty są jedynie wstępnym szacunkiem. Kwoty te nie uwzględniają dodatkowych kosztów, jakie musi ponieść właściciel posesji w związku z usuwaniem azbestu (nowe pokrycie dachowe, nowa elewacja – zakup materiałów, robocizna).

Te, stosunkowo wysokie ceny wynikają z warunków, jakie musi spełniać przedsiębiorca usuwający azbest oraz nakładów z tym związanych. Składają się na nie koszty związane m.in. z uzyskaniem odpowiednich decyzji, specjalistycznym szkoleniem pracowników, przygotowaniem i zabezpieczeniem miejsca pracy, środkami ochrony osobistej dla pracowników oraz specjalistycznych narzędzi i materiałów stosowanych w pracach remontowych. Ponadto nadzór nad pracami musi być prowadzony przez specjalistów, a ewentualne badania potwierdzające prawidłowość wykonania prac wykonane przez laboratoria akredytowane. Także odpady do transportu muszą być bardzo dobrze zabezpieczone i oznakowane w specjalny sposób, a sam transport może być dokonany wyłącznie przez firmę posiadającą odpowiednie zezwolenie. Wszystko to generuje znacznie wyższe koszty niż w przypadku typowych prac budowlanych. Istotnym składnikiem ceny są koszty składowania. Jedyną dopuszczalną formą ostatecznego unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ze względu na określone przepisami warunki składowania koszty są stosunkowo wysokie i w zależności od ilości składowanych odpadów wynoszą najczęściej od 250 do 400 zł za tonę.

Cena ta musi uwzględniać relatywnie wysokie opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku, wnoszone na konto urzędów marszałkowskich, jako opłaty za korzystanie ze

środowiska. Należy wyraźnie stwierdzić, że prawidłowe spełnienie warunków określonych przepisami jest kosztowne. W tej sytuacji, podejmując decyzję o usunięciu wyrobów zawierających azbest należy znaleźć odpowiednią firmę oraz źródła finansowania inwestycji.

Wobec czego, przy założeniu realizacji Programu do roku 2032 (ok. 20 lat), roczny koszt usuwania wyrobów zawierających azbest będzie kształtował się na poziomie około 981 909,00 zł.

Zakłada się, że przyjęcie niniejszego Programu w zakresie pomocy mieszkańcom Gminy Dobrze Miasto w postaci dotacji do: odbioru, transportu i składowania odpadów zawierających azbest spowoduje dużą intensywność usuwania azbestu w pierwszym okresie obowiązywania Programu. Wynikiem realizacji Programu będzie stopniowe zmniejszanie się ilości rocznie usuwanego azbestu w latach następnych.

Poniżej w tabeli zestawiono szacunkowe koszty likwidacji wyrobów zawierających azbest w przedziale czasowym i procentowym dla Gminy Dobrze Miasto wg ich oszacowanych ilości. Koszty te zestawiono etapowo, przyjmując jako **etap 1** usunięcie od 2012 do 2016 roku 25% wyrobów zawierających azbest, **etap 2** to usunięcie 50% wyrobów zawierających azbest w okresie od 2012 do 2021 roku i **etap 3** to etap usunięcia 75% wyrobów zawierających azbest w latach 2012 – 2026 oraz **etap 4** usunięcie 100% wyrobów zawierających azbest w latach 2012 – 2032. Wyżej przedstawione etapy jak można zauważyć są narastające co około 5 lat, usunięcie 25 % wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrze Miasto - w przeliczeniu na ilość, daje nam około 305,13 Mg, co stanowi ok. 27 738,75 m². Koszt demontażu, transportu oraz składowania (jeden etap) szacowany jest na ok. 1 109 550,00 zł netto.

Tab. 9. Oszacowany koszt usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Szacowany koszt usuwania wyrobów zawierających azbest PLN	
Etap 1	1 109 550,00
lata 2012 - 2016	
25%	
Etap 2	2 219 100,00
lata 2017 - 2021	
50 %	

Etap 3	3 328 650,00
lata 2022 - 2026	
75 %	
Etap 4	4 438 200,00
Lata 2027-2032	
100 %	

Źródło: Opracowanie własne.

Możliwości i zakres finansowania będzie określał opracowany regulamin.

Finansowanie likwidacji azbestu z terenu Gminy Dobre Miasto może być oparte na środkach pozyskanych z:

- Budżetu Gminy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków Regionalnego Programu Operacyjnego,
- innych programów Unii Europejskiej,
- środków pochodzących od osób fizycznych i prawnych.

Planuje się uzyskać środki finansowe na kampanię informacyjno – promocyjną likwidacji azbestu z następujących źródeł: Ministerstwo Gospodarki lub Wojewoda. W Programie tym planuje się, iż **osobom fizycznym** będzie refundowane do 100 % kosztów poniesionych wydatków w postaci dotacji za demontaż, transport oraz składowania (unieszkodliwianie) odpadów zawierających azbest. Powyższe założenia dotyczące refundacji kosztów w postaci dotacji za demontaż, transport oraz składowanie będą ściśle określone w opracowanym Regulaminie oraz dostosowane do ilości środków finansowych pozyskanych z funduszy zewnętrznych.

Osoby prawne będą usuwały wyroby zawierające azbest na własny koszt. Osoby prawne również mają możliwość starania się bezpośrednio o wsparcie finansowe do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie lub innych instytucji świadczących w tym zakresie wsparcie finansowe.

Powyższe założenia i cele zawarte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012 - 2032” będą realizowane wyłącznie, gdy uda się pozyskać środki finansowe na realizację założonych działań w niniejszym Programie.

5.6. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Dobre Miasto oraz składowaniem odpadów zawierających azbest

Zgodnie z założeniami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 koszty związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest mają być finansowane przez właścicieli – zarządców obiektów, w tym prywatnych właścicieli obiektów posiadających wyroby zawierające azbest.

Inicjatywy samorządu terytorialnego, zmierzające do sukcesywnego usuwania wyrobów azbestowych i likwidacji skutków ich szkodliwości dla mieszkańców i środowiska dają możliwości dofinansowania powyższych działań z funduszy jednostek samorządowych, środków celowych funduszy ekologicznych, a także ze środków funduszy Unii Europejskiej. Stąd też rola samorządu w pozyskiwaniu funduszy na wsparcie realizacji Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy ma istotne znaczenie, w szczególności dla prywatnych właścicieli obiektów, dla których usunięcie wyrobów zawierających azbest i w następstwie odnowa pokryć dachowych/elewacyjnych obiektów w większości przekracza ich możliwości finansowe.

Program usuwania azbestu dla Gminy Dobre Miasto stanowi podstawowy instrument wspierający pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania zmierzające do oczyszczania terenu z wyrobów zawierających azbest. Specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z azbestem i sposób jego unieszkodliwiania wymagają znacznych środków finansowych. Stąd konieczne jest udzielanie jak najszerszego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest, a także z monitoringiem zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Środki z budżetu państwa

W ramach środków budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację *Programu* w latach 2009-2032.

Tab.10. Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Blok	Nazwa zadania	Ogółem	L a t a				
		2009-2032	2009	2010	2011	2012	2016-2032
		[mln zł]				- 2015	
Ogółem [mln zł]		53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1	Działania legislacyjne	<i>bez nakładów z budżetu</i>					
2	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0	0,6	0,7	3,3	11,7
4	Monitoring realizacji <i>Programu</i>	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

Środki z funduszy ochrony środowiska

Finansowanie ochrony środowiska regulują przepisy ustawy z dnia 8 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, może polegać na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetu gminy lub budżetu powiatu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji.

Zadania te mogą być finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz przez powiaty i gminy, do których zadań własnych należy finansowanie ochrony środowiska w zakresie ustalonym w ustawie - Prawo ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dotacji, pożyczek oraz przekazują środki finansowe na podstawie umów cywilnoprawnych.

Do zadań związanych z oczyszczaniem kraju z azbestu można w szczególności zaliczyć:

- 1) przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami;
- 2) przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi;

- 3) rozwój sieci laboratoriów służących ochronie środowiska;
- 4) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 5) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska;
- 6) wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, plany gospodarki odpadami, a także wspomaganie realizacji tych programów i planów;
- 7) współfinansowanie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej, a także realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100).

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów. Zadania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest mogą być finansowane poprzez udzielanie następujących rodzajów kredytów:

- 1) kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujące się m.in. niższym od komercyjnego oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału. Warunki udzielania tych kredytów są zróżnicowane, określone w umowie przez konkretny WFOŚiGW (przedsięwzięcie musi wpisywać się w listę priorytetów funduszu);
- 2) kredyty komercyjne ze środków banków zagranicznych - linia KfW5 (*Kreditanstalt für Wiederaufbau*) oraz ze środków banku, w tym w ramach porozumień BOŚ ze sprzedawcami i dystrybutorami wyrobów służących ochronie środowiska.

Środki z Unii Europejskiej

W okresie programowania 2007 - 2013 pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej będzie przyznawana w Polsce w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności.

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest w latach 2009-2015 może być wspierane ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Nie ma możliwości oszacowania środków finansowych przeznaczanych w ramach RPO na działania związane z bezpiecznym usuwaniem azbestu, ponieważ jest to zależne od ilości złożonych wniosków w ramach konkursów ogłaszanych w poszczególnych województwach oraz od ilości wybranych projektów do dofinansowania.

Projekty z zakresu remontów lub przebudowy budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwiania startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi. Wsparcie udzielane jest w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

6. PODSUMOWANIE

Głównym celem Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto jest zaplanowanie usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie.

W trakcie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a w szczególności płyt azbestowo – cementowych na terenie Gminy Dobre Miasto pozyskano informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych w Gminie. Na podstawie uzyskanych wyników inwentaryzacji można stwierdzić, iż na terenie Gminy znajduje się 185 325 m² wyrobów zawierających azbest, co w przeliczeniu daje 2038 Mg tego odpadu.

W „Programie (...)” zawarto informacje dotyczące właściwości azbestu, jak również określono harmonogram zadań do realizacji, szacując ich koszt w rozbiciu na lata. Określone w harmonogramie zadania uwzględniają rolę samorządu gminnego, samorządu powiatowego i innych jednostek w jego realizacji. Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku. Przyjęto harmonogram zgodny z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”. Na podstawie wyników inwentaryzacji płyt azbestowo – cementowych wykorzystywanych w budownictwie na terenie Gminy Dobre Miasto przyjęto, iż w latach 2012 – 2016 powinno zostać unieszkodliwione 27 738,75 m² (305,13 Mg), w etapie II w latach 2017 – 2021 – 55 477,50 m² (610,25 Mg), w latach 2022 – 2026 w etapie III – 83 216,25 m² (915,38 Mg) oraz w etapie IV w latach 2027 – 2032 – 110 955,00 m² (1 220,5 Mg).

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy pozwoli zminimalizować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego Programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

W opracowaniu wskazano również możliwości pozyskania środków z różnych źródeł dofinansowania do likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto.

Przewiduje się, że w przypadku pozyskania funduszy na likwidację azbestu w następnych latach Gmina będzie otrzymywać sporadyczne zgłoszenia o miejscach występowania azbestu (głównie magazynowanego na posesji), co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z terenu Gminy, co jest celem Programu.

7. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 - Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.

Załącznik nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone.

Załącznik nr 4 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Załącznik nr 5 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu".

Załącznik nr 6 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

Załącznik nr 7 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 8 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Załącznik nr 9 - Informacja z inwentaryzacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na lipiec 2012 r.

Załącznik nr 1

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾Numer działki ewidencyjnej²⁾Numer obrębu ewidencyjnego²⁾Nazwa / rodzaj wyrobu³⁾Ilość wyrobów⁴⁾Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾

Grupa / Nr	Rodzaj i stan wyrobu	punkty	Ocena
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2.	Tynk zawierający azbest	30	
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4.	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			

5.	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6.	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7.	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8.	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
9.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10.	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2m)	15	
11.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV. Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych			
14.	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15.	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16.	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17.	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18.	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem	5	

	wentylacyjnym		
20.	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V. Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej			
21.	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22.	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23.	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24.	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25.	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

Stopień pilności I	wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie	od 120 punktów
Stopień pilności II	wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku	od 95 do 115 punktów
Stopień pilności III	wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat	do 90 punktów

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych

grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię

.....
Właściciel / Zarządca

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH
WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
-
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
- a) osoba prawna - nazwa, adres
-
- b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
-
3. Tytuł własności
-
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
-
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
- a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
- b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
.....
.....
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....
-

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

- ¹⁾ Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
 - 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
 - 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
 - 4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
 - 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
 - 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
 2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres,
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
 3. Tytuł własności
 4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
 5. Ilość (m², tony)³⁾
 6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
 7. Planowane usunięcia wyrobów:
 - a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
 8. Inne istotne informacje o wyrobach⁴⁾
-
(podpis, data)

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik nr 4

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,
- b) oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Wzór " Karty Ewidencji Odpadu"

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾				Nr karty	Rok kalendarzowy		
Kod odpadu ²⁾							
Rodzaj odpadu ²⁾							
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾							
Posiadacz odpadów ⁴⁾							
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾							
Województwo		Gmina	Miejscowość		Telefon służbowy	Faks służbowy	
Ulica			Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy		
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾							
Województwo		Gmina	Miejscowość		Telefon służbowy	Faks służbowy	
Ulica			Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy		
Działalność w zakresie:⁷⁾							
W		Zb		Od		Un	Ok
☐		☐		☐		☐	☐
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych	Masa przyjętych odpadów	Nr karty przekazania	Gospodarowanie odpadami		
					we własnym zakresie		odpady przekazane

	[Mg] ^{8,9)}	[Mg] ^{8,10,11)}	[Mg] ⁸⁾	odpadu ¹²⁾	masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾	metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾	osoby sporządzającej

Objaśnienia:

- 1) W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 3) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- 4) Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązującym do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- 6) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie

działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.

- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, Od – odzysk, Un – unieszkodliwianie odpadów, Ok – odbieranie odpadów komunalnych.
- 8) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 9) Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- 10) Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 11) Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 12) Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać „Przywóz do RP”. W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- 13) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- 14) Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 15) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 16) Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać „Wywóz poza RP”. W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać „Przekazane os. fiz.”. W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}		Adres ⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6,7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnioskuję o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾			
		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg]¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy^{7,15)}	

Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu

transportującemu odpady.

- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

....., dnia

.....

.....

.....

(nazwa i adres wykonawcy prac nr telefonu)

ZGŁOSZENIE

przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu/usunięciu* wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z wymogami § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r., **w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest**

(Dz.U. z 2004 r. Nr 71 póź. 649) zgłaszam/y* rozpoczęcie prac związanych z zabezpieczeniem/usunięciem* wyrobów zawierających azbest na podstawie decyzji

.....z dnia.....

Nr zatwierdzającej program gospodarowania

odpadami niebezpiecznymi w.....

(rodzaj obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej)

na nieruchomości położonej w.....

przy ulicy.....nr.....,

nr ewidencyjny działki.....stanowiącej własność

.....

1. Rodzaj i nazwa wyrobu (gęstość objętościowa i ilość).....

2. Termin rozpoczęcia prac.....

3. Termin zakończenia prac.....

4. Liczba pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem

Zobowiązuję/my* się do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót.

Załącznik :

- kopia aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest;

.....

(podpis wykonawcy)

* niepotrzebne skreślić

Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka miary	Przelicznik na [kg]
W01	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	11
W02	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	17 06 05	m ² , kg	11
W03	Rury i złącza azbestowo-cementowe			
W03.1	rury i złącza azbestowo-cementowe do usunięcia	17 06 05	m, kg	40
W03.2	rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi	-	m, kg	40
W04	Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01	m ³ , kg	300
W05	Wyroby cierne azbestowo-kauczukowe	16 01 11	kg	
W06	Przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione (tkaniny i odzież ochronna)	15 02 02	kg	
W07	Szczeliwa azbestowe	17 06 01	kg	
W08	Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01	kg	
W09	Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych	17 06 01	kg	
W10	Papier, tektura	17 06 01	m ² , kg	1,5
W11	Inne wyroby zawierające azbest, osobno nie wymienione			
W11.1	otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01	m, kg	6
W11.2	kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	17 06 05	m ² , kg	15
W11.3	kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	16 02 13	kg	
W11.4	płytki PCV	17 09 03	m ² , kg	5
W11.5	płyty ogniochronne	17 06 01	m ² , kg	20
W11.6	papy, kity, i masy hydroizolacyjne	17 09 03	kg	
W11.7	sprzęt gospodarstwa domowego	20 01 35	kg	

W11.8	ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	15 02 02	kg	
W11.9	inne wyżej nie wymienione		kg	
W12	Drogi			
W12.1	drogi zabezpieczone	-	km, m ²	
W12.2	drogi niezabezpieczone	-	km, m ²	

UWAGA - jeżeli podano ilości wyrobów w innych jednostkach niż podane w tabeli prosimy o stosowanie następujących przeliczników:
dla W01 i W02: 1 m³ = 1350 kg
dla W05, W06 i W08: 1 m² = 11,5 kg

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO													
ADRES NIERUCHOMOŚCI					OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
Lp.	ULICA	NR	OBRĘB	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [Kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
					FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				

Załącznik 9

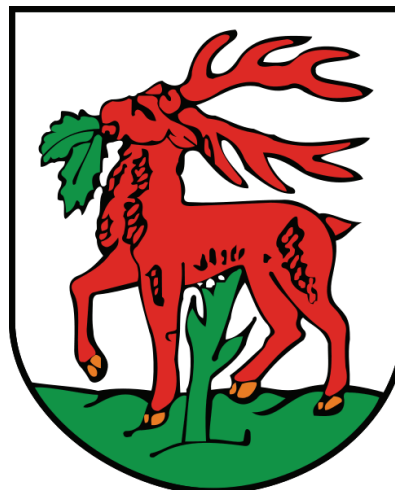
Informacja z inwentaryzacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na lipiec 2012 r.

8. BIBLIOGRAFIA

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,
2. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2020,
3. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Olsztyńskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007- 2010,
4. Plan gospodarki odpadami dla gminy Dobre Miasto na lata 2006 – 2015,
5. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005,
6. www.mgip.gov.pl,
7. www.polskabezazbestu.pl

Inwestor:

**Urząd Miejski w Dobrym
Mieście**
Ul. Warszawska 14
11-040 Dobre Miasto

**ZAŁ. NR 9 DO PROGRAMU USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z
TERENU GMINY DOBRE MIASTO NA LATA
2012 - 2032**

PROGRAM ZREALIZOWANY PRZY UDZIALE ŚRODKÓW
Z MINISTERSTWA GOSPODARKI

SIERPIEŃ 2012 r.

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO													
ADRES NIERUCHOMOŚCI					OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								
Lp.	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
					FALISTE	PLASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
MAWRY													
1.			0001	30/1	X				X	20	220	1	
2.		6	0001	16/1	X				X	75	825	2	
3.			0001	21/2	X		X			100	1100	2	
4.			0001	20/1	X			X		160	1760	1	
5.			0001	20/1	X				X	25	275	1	
6.			0001	21/2	X				X	60	660	2	
7.			0001	27	X				X	110	1210	2	
8.			0001	26/1	X				X	25	275	1	składowane 40m2
9.			0001	26/1	X				X	8	88	3	
10.			0001	5/1	X				X	60	660	1	
									suma:	643	7073		
PIOTRASZEWO													
1.			0002	164/3	X			X		15	165	2	
2.			0002	161/1	X				X	20	220	2	
3.			0002	191	X				X	100	1100	2	
4.			0002	188	X				X	60	660	2	
5.			0002	182	X				X	30	330	2	
6.			0002	155	X				X	20	220	2	
7.			0002	154/2	X				X	15	165	2	
8.			0002	163/1	X		X			100	1100	2	
9.			0002	163/1	X				X	30	330	2	
10.			0002	184/7	X		X			150	1650	2	
11.			0002	184/6	X		X			140	1540	2	
12.			0002	180	X			X		450	4950	2	
13.			0002	180	X				X	50	550	2	
14.			0002	117/10	X				X	80	880	2	
15.			0002	96	X				X	60	660	2	
16.			0002	96	X		X			110	1210	2	
17.			0002	109/2	X				X	50	550	2	
18.		33	0002	94/1	X				X	30	330	2	
19.			0002	105/1	X			X		350	3850	2	
20.		35	0002	93/5	X		X			80	880	2	
21.			0002	93/4	X				X	60	660	2	
22.		36	0002	102	X		X			120	1320	2	

23.		36	0002	102	X			X		160	1760	2	
24.			0002	116/3	X				X	50	550	2	
25.			0002	101/1	X				X	100	1100	2	
26.			0002	109/3	X			X		220	2420	2	
									suma:	2650	29150		
URBANOWO													
1.			0002	15/4	X			X		140	1540	3	
2.			0002	4/11	X		X			110	1210	2	
3.			0002	9/7	X		X			210	2310	3	
4.			0002	9/28	X		X			150	1650	3	
5.			0002	4/44	X					6	66	3	altana
6.			0002	4/49	X					8	88	3	altana
7.			0002	9/9	X				X	60	660	1	
8.			0002	9/12	X		X			350	3850	2	
9.			0002	9/12	X				X	15	165	2	
10.			0002	9/26	X		X			160	1760	1	też 9/25
11.			0002	9/29	X			X		110	1210	1	
12.			0002	4/7	X				X	15	165	1	
13.			0002	28/1	X		X			6	66	2	
									suma:	1340	14740		
BZOWIEC													
1.			0003	48/1	X			X		160	1760	2	
2.		38	0003	164	X				X	150	1650	2	
3.		28	0003	106	X				X	70	770	2	
4.			0003	108	X				X	60	660	2	
5.		24	0003	111	X				X	15	165	2	
6.		23	0003	177/1	X				X	120	1320	2	
7.			0003	112	X			X		200	2200	2	
8.			0003	112	X				X	40	440	2	
9.		21	0003	1113	X				X	50	550	2	
10.			0003	182	X				X	80	880	2	
11.		10	0003	187/1	X			X		100	1100	2	
12.			0003	103/1	X				X	35	385	2	
13.		12	0003	96	X		X			80	880	2	
14.		12	0003	96	X			X		120	1320	2	
15.		13	0003	93/3	X				X	140	1540	2	
16.			0003	63/2	X			X		120	1320	2	
17.			0003	63/5	X				X	50	550	2	
18.		26	0003	110	X			X		150	1650	2	
19.			0003	107	X				X	80	880	2	
20.			0003	49/1	X		X			150	1650	2	
21.		10	0003	187/1	X				X	20	220	2	

22.			0003	146	X			X	100	1100	3	
23.			0003	146, 141/3	X			X	110	1210	2	
24.			0003	122/4	X		X		450	4950	3	
25.			0003	122/4	X			X	45	495	2	
26.	49		0003	1/2	X		X		140	1540	2	
27.			0003	3/3	X			X	25	275	2	
28.			0003	245	X			X	280	3080	3	
29.			0003	245	X		X		310	3410	3	
30.			0003	137	X		X		120	1320	2	
31.			0003	137	X			X	20	220	2	
								suma:	3590	39490		
PRASLITY												
1.			0004	366	X			X	30	330	2	
2.			0004	368, 365	X		X		1000	11000	2	
3.			0004	368	X			X	150	1650	2	
4.			0004	365	X		X		200	2200	2	
5.			0004	364	X		X	X	700	7700	2	
6.			0004	364	X			X	500	5500	1	
7.			0004	354/2	X			X	120	1320	2	
8.			0004	354/2	X		X		140	1540	2	
9.			0004	354/2	X		X		110	1210	2	
10.	8		0004	51/1	X			X	25	275	2	
11.			0004	39/1	X		X		150	1650	2	
12.			0004	3269/9	X			X	180	1980	2	
13.	5		0004	42/4	X			X	25	275	2	
14.	52		0004	31/1	X		X		180	1980	2	
15.			0004	157/1	X		X		110	1210	2	
16.			0004	11/4	X			X	55	605	2	
17.			0004	11/4	X		X		20	220	2	
18.			0004	62/1	X		X		200	2200	2	
19.			0004	107/2	X			X	55	605	2	
20.			0004	102	X		X		100	1100	2	
21.			0004	102	X			X	170	1870	2	
22.	49		0004	77	X		X		220	2420	2	
23.	49		0004	77	X			X	40	440	2	
24.	31		0004	98/1	X		X		250	2750	2	
25.	21		0004	114	X		X		420	4620	2	
26.	21		0004	114	X			X	100	1100	2	
27.	21		0004	114	X		X		380	4180	2	
28.			0004	95	X		X		380	4180	2	
29.			0004	95	X		X		500	5500	2	
30.			0004	95	X			X	80	880	2	

31.		24	0004	247	X			X	190	2090	2	
32.		22	0004	112	X		X		250	2750	2	
33.		19	0004	288	X			X	30	330	2	
34.		18	0004	289	X		X		380	4180	2	
35.			0004	290/1	X			X	155	1705	2	
36.		45	0004	127	X	X			140	1540	2	
37.		45	0004	127	X			X	160	1760	2	
38.		13	0004	133	X			X	15	165	2	
39.			0004	130/1	X	X			90	990	2	
40.			0004	130/1	X			X	10	110	2	
41.		12	0004	304/1	X		X		250	2750	2	
42.		11	0004	143/3	X		X		300	3300	2	
43.		11	0004	143/3	X	X			200	2200	2	
44.		24	0004	247	X		X		320	3520	2	
45.		33	0004	90	X			X	270	2970	2	
46.			0004	237/2	X		X		90	990	2	
47.			0004	237/2	X			X	40	440	2	
48.			0004	35	X			X	25	275	2	
49.			0004	24/4	X	X			220	2420	2	
50.			0004	24/4	X		X		320	3520	2	
51.			0004	24/4	X			X	40	440	2	
52.			0004	184/5	X			X	180	1980	2	
53.			0004	171/1	X	X			160	1760	3	
54.			0004	171/1	X		X		280	3080	2	
55.			0004	175	X			X	200	2200	2	
								suma:	10905	119955		
SMOLAJNY												
1.			0005	3347	X			X	30	330	2	
2.			0005	294/7	X			X	90	990	2	
3.			0005	294/7	X			X	120	1320	2	
4.			0005	294/6	X			X	80	880	2	
5.			0005	246/5	X			X	200	2200	2	
6.			0005	294/4	X			X	220	2420	2	
7.			0005	294/12	X			X	160	1760	2	
8.			0005	294/11	X			X	160	1760	2	
9.			0005	294/10	X			X	160	1760	2	
10.			0005	294/9	X			X	120	1320	2	
11.			0005	294/13	X			X	60	660	2	
12.			0005	213	X			X	70	770	2	
13.		21	0005	206/1	X			X	15	165	1	
14.			0005	203/1, 203/2	X	X			110	1210	2	
15.			0005	203/1	X		X		150	1650	2	

16.			0005	199	X			X	30	330	2	
17.		27	0005	198/2	X		X		200	2200	2	
18.		32	0005	196	X		X		140	1540	2	
19.		32	0005	196	X			X	110	1210	2	
20.			0005	218	X		X		120	1320	2	
21.			0005	218	X			X	50	550	2	
22.		34	0005	225	X		X		140	1540	2	
23.		12	0005	229/1	X			X	200	2200	2	
24.			0005	189/4	X			X	160	1760	2	
25.			0005	189/4	X		X		130	1430	2	
26.			0005	222	X			X	350	3850	2	
28.			0005	287/2	X			X	230	2530	2	
29.			0005	289/1	X			X	300	3300	2	
30.		40	0005	236/6	X			X	100	1100	2	
31.		47	0005	137	X		X		230	2530	2	
32.		47	0005	137	X			X	70	770	2	
34.			0005	19	X			X	60	660	2	
35.			0005	132	X			X	90	990	2	
36.			0005	73/1	X			X	500	5500	2	
37.			0005	73/1	X			X	80	880	2	
38.			0005	30/2	X			X	70	770	2	
39.		68	0005	61/1	X			X	30	330	2	
40.		70	0005	54/1	X			X	20	220	2	
41.		70	0005	54/1	X			X	150	1650	2	
42.		22	0005	205	X			X	10	110	2	
								suma:	5315	58465		
WICHROWO												
1.			0006	3261/1	X			X	480	5280	2	
2.			0006	3261/1	X			X	400	4400	2	
3.		15/1	0006	3263/1	X			X	220	2420	2	
4.		15/1	0006	3263/1	X			X	220	2420	2	
5.		15/3	0006	3263/1	X			X	245	2695	2	
6.		11	0006	3263/1	X			X	70	770	2	
								suma:	1635	17985		
ŁĘGNO												
1.		25	0007	31	X			X	35	385	2	
2.			0007	138	X			X	280	3080	2	
3.			0007	146	X		X		120	1320	2	
4.			0007	155	X			X	160	1760	1	
5.			0007	169	X			X	35	385	2	
6.			0007	155	X			X	30	330	1	
7.			0007	154	X			X	8	88	1	

8.		11	0007	68/1	X		X		200	2200	2		
9.			0007	171/3	X		X		80	880	2		
10.			0007	130	X	X			120	1320	3		
11.			0007	130	X			X	80	880	2		
12.			0007	208/3	X	X			85	935	2		
13.			0007	208/4	X	X			130	1430	1		
14.			0007	208/5	X			X	40	440	2		
15.			0007	208/6	X			X	15	165	2		
16.			0007	208/6	X	X			110	1210	2		
17.			0007	172	X		X		220	2420	1		
18.			0007	172	X			X	180	1980	2		
19.			0007	205	X			X	120	1320	2		
20.			0007	95/4	X			X	120	1320	2		
21.			0007	95/4	X	X			55	605	2		
22.			0007	95/5, 95/4	X			X	55	605	2		
23.			0007	156	X			X	160	1760	2		
24.			0007	107/1	X			X	8	88	2		
25.			0007	109/1	X	X			140	1540	2		
26.			0007	112/5	X	X			8	88	2		
27.			0007	114	X		X		200	2200	2		
28.			0007	111	X		X		100	1100	2		
29.			0007	111a	X			X	25	275	2		
30.			0007	103, 105	X			X	350	3850	3		
31.			0007	122/2	X			X	380	4180	3		
32.			0007	49	X		X		45	495	1		
									suma:	3694	40634		

KOSYŃ

1.			0009	87	X			X	40	440	2		
2.		3	0009	70	X	X			6	66	2		
3.			0009	73	X			X	130	1430	2		
4.			0009	14/12	X			X	110	1210	2		
5.			0009	14/29	X		X		650	7150	2		
6.			0009	66	X	X			90	990	2		
7.			0009	66	X			X	50	550	2		
8.			0009	65	X	X			170	1870	2		
9.			0009	58	X			X	70	770	2		
10.			0009	14/23	X			X	20	220	2		
11.		1/1	0009	69,61,64	X			X	30	330	2	garaż	
12.		1/3	0009	69,90	X			X	120	1320	2	garaż z budynkiem gospodarczym	
13.		7/1	0009	60,61,64	X	X		X	70	770	2	dom i szopka	
									suma:	1556	17116		

KUNIK

1.		4	0009	34	X		X			100	1100	2	
2.		3	0009	33	X		X			100	1100	2	
3.			0009	37	X		X			120	1320	3	
4.			0009	38	X				X	65	715	2	
5.		2	0009	32	X				X	30	330	2	
6.			0009	41	X				X	55	605	1	
7.			0009	46	X				X	85	935	1	
8.			0009	47	X				X	50	550	1	
9.			0009	337	X				X	60	660	2	
10.			0009	46/1	X			X		260	2860	2	
11.			0009	46/1		X	X			100	1100	2	
									suma:	1025	11275		
GŁOTOWO													
1.			0010	349/2	X				X	30	330	2	
2.			0010	200	X		X			140	1540	2	
3.			0010	197/1	X			X		190	2090	2	
4.			0010	340	X		X			160	1760	2	
5.			0010	340	X				X	80	880	2	
6.			0010	330	X				X	100	1100	2	
7.			0010	179	X		X			150	1650	2	
8.			0010	329	X				X	15	165	2	
9.			0010	147/3	X				X	60	660	2	
10.			0010	148/10	X				X	50	550	2	
11.		19	0010	162/1	X				X	60	660	2	
12.		22	0010	164	X		X			120	1320	2	
13.		22	0010	164	X				X	160	1760	2	
14.		24	0010	165	X		X			140	1540	2	
15.		24	0010	165	X				X	10	110	2	
16.		23	0010	194	X		X			110	1210	2	
17.			0010	196	X		X			160	1760	2	
18.		26	0010	170/2	X				X	60	660	2	
19.			0010	172/2	X		X			130	1430	2	
20.			0010	172/2	X			X		310	3410	2	
21.			0010	361	X			X		180	1980	2	
22.			0010	370/1	X			X		240	2640	2	
23.			0010	370/1	X				X	2	22	2	
24.			0010	225	X				X	20	220	2	
25.			0010	227	X				X	10	110	2	
26.			0010	215	X			X		300	3300	2	
27.			0010	215	X				X	30	330	2	
28.			0010	215	X		X			60	660	2	
29.			0010	11/1	X				X	120	1320	2	

30.		89	0010	7	X			X	5	55	3	+15m2 składowane
31.			0010	91/10	X			X	160	1760	2	
32.			0010	95	X			X	110	1210	2	
33.			0010	106	X			X	15	165	2	
34.			0010	61/1	X			X	210	2310	2	
35.			0010	60/9	X			X	210	2310	2	
36.		54	0010	254	X			X	360	3960	2	
37.		54	0010	254	X		X		170	1870	2	
38.			0010	258/1	X			X	20	220	1	
39.		69	0010	271/3	X			X	20	220	2	
40.		82	0010	52	X		X		50	550	2	
41.			0010	52	X		X		6	66	2	
42.			0010	12	X			X	4	44	2	
43.			0010	432/41	X			X	10	110	2	
44.		52	0010	330	X			X	230	2530	2	
45.		23b	0010	196	X		X		150	1650	2	
46.		32	0010	232/4	X			X	30	330	2	
								suma:	4957	54527		
KNOPIN												
1.			0011	18/1	X		X		140	1540	2	
2.			0011	90/2	X			X	15	165	1	
3.		14	0011	180	X			X	70	770	2	dotyczy również 179
4.		30	0011	64/9	X		X		270	2970	3	
5.		30	0011	64/9	X			X	20	220	2	
6.		29	0011	64/10	X		X		180	1980	3	
7.		29	0011	64/10	X			X	70	770	2	
8.		28	0011	64/12	X		X		180	1980	3	
9.		28	0011	64/12	X			X	80	880	2	
10.		25	0011	64/54	X		X		220	2420	2	
11.		25	0011	64/54	X		X		350	3850	2	
12.			0011	94	X			X	90	990	2	
13.			0011	150/2	X			X	40	440	2	
14.			0011	97/9	X		X		320	3520	2	
15.			0011	97/1	X		X		280	3080	2	
16.			0011	97/9	X			X	50	550	2	
22.			0011	97/9	X		X		320	3520	2	
23.			0011	135	X			X	30	330	2	
24.			0011	101/1	X			X	20	220	2	
25.		7	0011	103	X		X		140	1540	2	
26.		7	0011	112	X			X	50	550	2	
27.		8	0011	104	X		X		50	550	2	
								suma:	2985	32835		

STARY DWÓR													
1.			0012	143	X			X	200	2200	2		
2.			0012	134/1	X		X		40	440	2		
3.			0012	134/1	X			X	300	3300	3		dotyczy również 28
4.			0012	139/1	X		X		130	1430	2		
5.			0012	139/1	X			X	80	880	2		
6.		11	0012	25	X			X	40	440	2		
7.			0012	108	X			X	20	220	2		
8.			0012	111	X		X		230	2530	2		
9.			0012	3465/7	X			X	160	1760	2		
								suma:	1200	13200			
MIĘDZYLESIE													
1.			0013	342/1	X			X	35	385	2		
2.			0013	2	X			X	90	990	2		
3.			0013	32	X			X	85	935	2		
4.		12	0013	43	X				10	110	2		składowane
5.		13	0013	144	X			X	45	495	2		
6.			0013	203	X			X	30	330	2		
7.			0013	125/1	X		X		110	1210	2		
8.			0013	8/1	X			X	45	495	1		
9.		30	0013	36	X		X		100	1100	2		
10.			0013	216/1	X			X	30	330	2		
11.			0013	24/2	X			X	15	165	2		
12.			0013	41	X			X	55	605	2		
13.			0013	51/1	X		X		180	1980	2		
14.			0013	12/1, 12/2	X		X		85	935	2		
15.			0013	12/1, 12/2	X			X	70	770	1		
16.			0013	3452/3	X			X	45	495	2		
17.		45	0013	232/2	X			X	20	220	1		
18.			0013	3456/4	X			X	65	715	2		
19.			0013	151/1	X		X		480	5280	1		
20.		28	0013	42	X			X	30	330	2		garaż
21.		8a	0006	452	X			X	20	220	2		dach wiaty
								suma:	1195	18095			
ORZECHOWO													
1.			0014	164	X			X	35	385	1		
2.			0014	166	X		X		260	2860	2		
3.			0014	166	X			X	85	935	2		
4.			0014	170	X			X	25	275	2		
5.			0014	118	X			X	220	2420	2		
6.			0014	199	X			X	75	825	1		
7.			0014	121	X		X		35	385	1		

8.		59	0014	413/4	X		X		310	3410	2	
9.		30	0014	204/1	X	X			110	1210	2	
10.			0014	214/1	X			X	50	550	2	
11.			0014	207	X			X	35	385	1	
12.		44	0014	221	X	X			12	132	2	
13.		44	0014	221	X			X	200	2200	2	
14.		44	0014	221	X		X		220	2420	2	
15.			0014	224/1	X			X	15	165	1	
16.			0014	260	X			X	40	440	1	
								suma:	1727	18997		
SWOBODNA												
1.		4	0015	33, 32	X		X		220	2420	2	
2.		4	0015	33	X			X	280	3080	2	
3.		4	0015	32	X			X	300	3300	2	
4.			0015	75	X	X			70	770	2	
5.			0015	94/1	X			X	30	330	2	
6.			0015	6/4	X	X			200	2200	2	
								suma:	1100	12100		
BARCIKOWO												
1.		2	0016	38/2	X	X			150	1650	2	
2.		6	0016	187	X	X			130	1430	1	
3.			0016	108/4	X			X	3	33	2	
4.			0016	112/6	X	X			140	1540	2	
5.			0016	112/36	X		X		680	7480	2	
6.			0016	112/36	X			X	180	1980	2	
7.		6	0016	187	X			X	80	880	2	
8.		12	0016	190/4	X	X			130	1430	2	
9.		14	0016	179	X	X			120	1320	2	
10.		12	0016	190/6, 190/5	X		X		180	1980	2	
11.		12	0016	190/5	X			X	20	220	2	
12.			0016	192	X		X		180	1980	2	
13.		23	0016	195	X			X	80	880	2	
14.		23	0016	195	X		X		100	1100	2	
15.			0016	199/3, 199/4	X			X	25	275	2	
16.		24	0016	199/6	X			X	20	220	2	
17.			0016	199/8, 199/7	X			X	40	440	2	
18.			0016	199/11	X			X	50	550	2	
19.			0016	199/11	X	X			100	1100	2	
20.			0016	2	X			X	120	1320	1	
21.		30	0016	223/4	X		X		80	880	2	
22.		30	0016	223/4	X	X			50	550	2	
23.		22	0016	173	X			X	50	550	2	

24.		52	0016	199/23	X			X	70	770	2	
25.		20	0016	174	X		X		290	3190	2	
26.		19	0016	155	X			X	70	770	2	
27.		19	0016	155	X		X		450	4950	2	
28.		18	0016	154	X			X	90	990	2	
29.			0016	3/2	X			X	60	660	2	
30.			0016	214/1	X			X	30	330	2	
31.		18	0016	154	X		X		240	2640	2	
32.			0016	152	X	X			140	1540	2	
33.		10	0016	151/2	X		X		60	660	2	
34.		10	0016	150	X	X			30	330	2	
35.			0016	143	X	X			3	33	2	
36.			0016	112/36	X	X			180	1980	2	
37.			0016	88	X			X	20	220	1	
38.			0016	90	X			X	200	2200	2	
39.		35	0016	4/3	X			X	35	385	1	
40.		43A	0016	121/4	X	X			710	7810	2	
								suma:	5386	59246		

PODLEŠNA

1.			0017	224/1	X			X	170	1870	2	
2.			0017	120	X			X	250	2750	2	
3.		38	0017	108/1	X	X			140	1540	2	
4.		38	0017	108/1	X			X	30	330	2	
5.			0017	109/3	X		X		300	3300	2	
6.		34	0017	113/3	X	X			130	1430	2	
7.			0017	247/1	X			X	30	330	2	
8.			0017	70/2	X		X		150	1650	1	
9.		46	0017	47	X		X		200	2200	2	
10.		45	0017	94	X		X		100	1100	2	
11.			0017	107/3	X			X	40	440	2	
12.		21	0017	125/2	X			X	30	330	2	
13.			0017	214	X			X	35	385	2	
14.			0017	201	X			X	30	330	2	
15.			0017	274/2	X			X	60	660	1	
16.			0017	256/2	X			X	90	990	3	
17.		24	0017	79	X	X			110	1210	3	
18.		24	0017	79	X		X		50	550	3	
19.		20	0017	126	X			X	110	1210	2	
20.			0017	128/1	X			X	4	44	1	
21.			0017	63/2	X		X		190	2090	2	
22.			0017	69/2	X			X	10	110	1	
23.			0017	131/1	X			X	70	770	2	

24.			0017	168	X				X	60	660	1	
25.			0017	11/1	X				X	400	4400	1	
26.			0017	23/2	X				X	50	550	1	
27.			0017	2/2	X				X	210	2310	2	
									suma:	3049	33539		

JESIONOWO

1.			0018	244	X		X			100	1100	3	
2.		17	0018	85/1	X		X			140	1540	1	
3.		18	0018	97	X		X			120	1320	2	
4.		17/6	0018	85/1	X		X			100	1100	1	
5.			0018	100	X			X		280	3080	3	dotyczy też 97
6.		18	0018	97	X				X	60	660	3	
7.		17/6	0018	85/1	X				X	50	550	2	
8.		5	0018	111	X		X			180	1980	1	
9.			0018	43	X				X	30	330	2	
10.		5	0018	111	X				X	30	330	1	
11.			0018	115/1	X				X	20	220	2	część dachu
									suma:	1110	12210		

CERKIEWNIK

1.			0019	411/1	X		X			120	1320	2	
2.			0019	275/1	X				X	10	110	1	
3.			0019	190	X				X	20	220	2	
4.		32	0019	185	X		X			90	990	2	
5.		30	0019	184/4	X		X			110	1210	2	
6.			0019	3059/4	X				X	80	880	2	
7.			0019	119	X			X		90	990	2	
8.			0019	119	X		X			120	1320	2	
9.			0019	161	X				X	60	660	2	
10.			0019	134	X				X	30	330	1	
11.		13	0019	460	X				X	120	1320	2	
12.		18	0019	155	X		X			130	1430	2	
13.		8	0019	170/2	X				X	50	550	2	
14.			0019	52/4	X				X	90	990	2	
15.			0019	337/11	X		X			80	880	2	
16.			0019	375	X				X	400	4400	2	
17.		60	0019	386/1	X				X	30	330	2	
18.			0019	376	X				X	120	1320	2	
19.			0019	366/2	X				X	60	660	2	
20.			0019	355	X				X	10	110	2	
21.			0019	337/9	X		X			60	660	2	
22.			0019	337/14	X		X			80	880	2	
23.			0019	337/4	X		X			50	550	2	

24.		2	0019	72	X		X		250	2750	2	
25.			0019	8/1	X			X	1	11	2	
26.			0019	9/2	X		X		2	22	2	
27.		74	0019	29/2	X			X	200	2200	2	
								suma:	2463	27093		
KABIKIEJMY DOLNE												
1.			0020	77/5	X		X		180	1980	2	
2.			0020	29	X			X	20	220	2	
3.		4	0020	78/1	X			X	100	1100	2	
4.			0020	81/2	X			X	180	1980	2	
5.			0020	89/2	X			X	10	110	2	
6.		15	0020	108/10	X			X	80	880	2	
7.		15	0020	112	X			X	30	330	2	
8.			0020	55/28	X		X		100	1100	2	
9.			0020	83/3	X			X	100	1100	2	
								suma:	800	8800		
KABIKIEJMY												
1.		4	0021	144	X		X		140	1540	2	
2.		5	0021	27	X			X	180	1980	2	
3.			0021	35	X		X		350	3850	2	
								suma:	670	7370		
DOBRE MIASTO												
1.	Armii Krajowej		0002	441	X			X	60	660	2	
2.	Artylerzystów	2	0002	436	X		X		120	1320	2	
3.	Artylerzystów	4	0002	434	X			X	80	880	3	
4.	Artylerzystów	8	0002	433	X		X		90	990	3	
5.	Artylerzystów	8	0002	433	X			X	220	2420	2	
6.	Chodkiewicza	8b	0001	340	X			X	15	165	2	
7.	Chodkiewicza	5b	0001	259	X		X		100	1100	2	
8.	Długa	5a	0002	453	X			X	100	1100	2	
9.	Długa	38	0002	568	X			X	60	660	3	
10.	Fabryczna	2	0005	89/1	X			X	240	2640	2	
11.	Fabryczna	5	0001	500/8	X		X		140	1540	2	
12.	Fabryczna	34c	0008	272/37	X		X		250	2750	2	
13.	Fabryczna	34c	0008	272/37	X		X		120	1320	2	
14.	Fabryczna	34c	0008	272/37	X			X	60	660	2	
15.	Fabryczna	34c	0008	272/46, 272/47	X				280	3080	2	azbest jest zdemontowany, zabezpieczony i złożony na posesji
16.	Fabryczna	33	0008	221	X		X		120	1320	2	
17.	Fabryczna		0007	205	X			X	380	4180	3	
18.	Gdańska		0001	437/1	X			X	60	660	2	
19.	Górna	2	0004	77/30	X			X	40	440	2	

20.	Górna	1	0004	93/6	X			X	150	1650	3	
21.	Górna	15	0004	96/1	X			X	35	385	2	
22.	Grunwaldzka	13	0002	313/1	X		X		190	2090	2	
23.	Grunwaldzka	2a	0002	77/30	X		X		130	1430	2	
24.	Grunwaldzka		0002	442/39	X			X	120	1320	3	
25.	Grunwaldzka	21	0002	442/39	X			X	50	550	1	
26.	Grunwaldzka	17	0002	442/39	X			X	10	110	1	
27.	Jeziorańska		0006	3439	X			X	20	220	2	
28.	Jeziorańska		0003	68/1	X		X		35	385	2	
29.	Jeziorańska	3/3	0003	105	X			X	50	550	2	
30.	Kolejowa	9	0001	420	X			X	60	660	2	
31.	Kościuszki	7	0002	254	X			X	10	110	1	
32.	Kościuszki	13	0002	251/1	X			X	65	715	2	
33.	Kościuszki	20	0002	375	X			X	70	770	2	
34.	Kościuszki	21	0002	244	X				110	1210	2	składowany
35.	Kościuszki	21	0002	246	X			X	120	1320	2	
36.	Kościuszki	39	0002	190	X		X		120	1320	2	
37.	Kościuszki	36	0002	114	X			X	55	605	2	
38.	Kościuszki	33	0002	187	X		X		90	990	2	
39.	Ks. Rzeszutka		0004	3/20	X		X		200	2200	2	
40.	Łużycka	14	0004	3/21	X			X	10	110	1	
41.	Łużycka	49	0004	12	X		X		170	1870	3	
42.	Łużycka		0004	17	X			X	8	88	1	
43.	Łużycka	57	0004	19/4	X			X	90	990	2	
44.	Olsztyńska		0004	102/1	X		X		50	550	3	
45.	Olsztyńska		0004	80/2	X			X	40	440	2	
46.	Olsztyńska		0004	80/4	X			X	35	385	2	
47.	Orła Białego		0002	321/2	X			X	30	330	1	obok Zamku
48.	Piechurów		0002	574/3	X			X	80	880	1	
49.	Piechurów	9	0002	541	X		X		150	1650	2	
50.	Piechurów	24	0002	554	X		X		150	1650	2	
51.	Piechurów	26	0002	555	X		X		180	1980	2	
52.	Piechurów	28	0002	556	X		X		160	1760	2	
53.	Pionierów	7b	0001	207	X		X		120	1320	3	
54.	Poprzeczna	9	0001	94/2	X			X	40	440	2	
55.	Poprzeczna		0001	39	X			X	35	385	1	
56.	Pułaskiego	2	0002	360	X			X	50	550	2	
57.	Pułaskiego	29	0002	370	X			X	40	440	2	
58.	Pułaskiego	24	0002	413	X			X	15	165	1	
59.	Spichrzowa		0008	252/5	X			X	450	4950	2	
60.	Spichrzowa		0008	250/1	X			X	160	1760	2	
61.	Sułkowskiego	8	0002	211	X			X	35	385	1	

62.	Świerczewskiego	19	0002	26	X			X	50	550	1	
63.	Świerczewskiego	15	0002	24	X			X	50	550	2	
64.	Świerczewskiego	4	0002	42	X			X	8	88	1	
65.	Warszawska	7	0001	135	X			X	35	385	2	
66.	Wojska Polskiego		0002	208	X			X	60	660	2	
67.	Wojska Polskiego		0002	266	X			X	90	990	2	
68.	Wojska Polskiego	47a	0002	76	X			X	120	1320	2	
69.	Wojska Polskiego	43	0002	83/8	X			X	100	1100	1	
70.	Wojska Polskiego	29	0002	86/2	X			X	70	770	2	
71.	Wojska Polskiego	49	0005	72/9	X			X	50	550	2	
72.	Wojska Polskiego	23	0002	88/2	X			X	35	385	2	
73.	Zwycięstwa		0001	13/4	X			X	20	220	1	
									suma:	7011	77121	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO - OSOBY PRAWNE

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY DOBRE MIASTO - OSOBY PRAWNE													
ADRES NIERUCHOMOŚCI					OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST - OSOBY								UWAGI
Lp.	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA			ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	
					FALISTE	PŁASKIE	DOM	STODOŁA	GOSPODARCZE				
MAWRY													
1.			0001	134	X					8	88	1	PKS
									suma:	8	88		
PIOTRASZEWO													
1.			0002	320	X				X	15	165	2	PKS
									suma:	15	165		
URBANOWO													
1.			0002	9/6	X				X	715	7865	1	gospodarstwo rolne
2.			0002	15/23	X				X	2210	24310	1	gospodarstwo rolne
3.			0002	9/15	X				X	45	495	2	szopy przy blokach
4.			0002	9/17	X				X	15	165	2	szopy przy blokach
5.			0002	9/17	X				X	15	165	2	szopy przy blokach
									suma:	3000	33000		
BZOWIEC													
1.			0003	105	X				X	80	880	2	siłownia
2.			0003	114/2	X				X	70	770	2	sklep
3.			0003	114/2	X				X	20	220	1	obok sklepu
									suma:	170	1870		
PRASLITY													
1.			0004	310	X				X	4	44	2	PKS
2.			0004	51/1	X				X	20	220	1	PKS
									suma:	24	264		
SMOLAJNY													
1.		4	0005	287/1	X				X	240	2640	2	sklep i bar
2.			0005	136	X				X	50	550	2	szkoła
									suma:	290	3190		
WICHROWO													
1.			0006	264/1	X				X	8	88	2	PKS
									suma:	8	88		
ŁĘGNO													
1.			0007	66	X				X	10	110	2	przystanek PKS
									suma:	10	110		
KUNIK													
1.		1	0009	-	X					4326	47586	2	Agencja Nieruchomości Rolnych OT
2.		1	0009	-	X					431	4741	2	Agencja Nieruchomości Rolnych OT

3.			0009	39	X			X	8	88	2	garaże
								suma:	4765	52415		
KNOPIN												
1.		31	0011	57/16	X			X	400	4400	2	znicze
2.			0011	65	X			X	25	275	2	stadnina koni
3.		41	0011	68/4	X			X	700	7700	2	firma Mark Lapiejko
4.		37	0011	68/3	X			X	560	6160	2	tartak
6.			0011	64/35	X			X	15	165	2	ogródki działkowe
7.			0011	64/38	X			X	10	110	2	ogródki działkowe
8.			0011	64/40	X			X	20	220	2	ogródki działkowe
10.			0011	64/40	X			X	10	110	2	ogródki działkowe
11.			0011	64/55	X			X	5	55	2	ogródki działkowe
12.			0011	64/33	X			X	10	110	2	ogródki działkowe
13.			0011	64/31	X			X	12	132	2	ogródki działkowe
14.		25	0011	-	X				5080	55880	1	Agencja Nieruchomości Rolnych OT
15.			0011	56/2,56/4,56/5,56/7,56/8,56/9	X				20000	220000	2	budynki przemysłowe
								suma:	26847	295317		
STARY DWÓR												
1.		22A	0012	159/2	X			X	500	5500	1	firma RADOX
								suma:	500	5500		
MIĘDZYLESIE												
1.			0013	342/1	X			X	2	22	1	kapliczka
								suma:	2	22		
SWOBODNA												
1.			0015	3064/1	X			X	15	165	2	ośrodek wczasowy
								suma:	15	165		
BARCIKOWO												
1.			0016	105/4	X			X	8	88	1	PKS
2.		6a	0016	-	X				1500	16500	1	Agencja Nieruchomości Rolnych OT
3.		38	0016	-	X				1	11	1	Agencja Nieruchomości Rolnych OT
								suma:	1509	16599		
JESIONOWO												
1.			0018	28/6	X			X	200	2200	1	garaże przy blokach
2.			0018	183/6	X			X	4940,5	54346	3	INDYKPOL - budynki gospodarcze: 1-2689,5kg, 2-528kg, 3-561, 4-21560, 5-21560, inny: 1-3410, 2-4037
								suma:	5141	56546		
CERKIEWNIK												
1.			0019	163	X			X	60	660	2	OSP
2.			0019	-	X			X	156	1716	2	Kudypy.

									suma:	216	2376		
DOBRE MIASTO													
1.	Fabryczna	6B	0005	71/31	X				X	200	2200	3	BMT INTERNATIONAL
2.	Fabryczna		0005	71/31	X				X	150	1650	3	BMT INTERNATIONAL
3.	Fabryczna	40	0005	14/1	X				X	220	2420	2	kasacja pojazdów
4.	Górna		0004	3047/01	X				X	280	3080	2	stacja benzynowa
5.	Grudziądzka		0001	438/2	X				X	110	1210	2	ujęcie wody
6.	Grudziądzka	8A	0001	-		X				100	1100	2	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-
7.	Grudziądzka	11	0001	-	X		X			87	957	2	&
8.	Grudziądzka	11	0001	-		X				87	957	2	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-
9.	Jeziorańska		0003	74/2	X				X	55	605	2	zakład cukierniczy Jutrzenka
10.	Jeziorańska	18	0003	88/2	X				X	120	1320	2	Zakład Usług Wodnych
11.	Kościuszki	1a	0002	261/1	X				X	20	220	1	obszar cmentarza
12.	Łużycka		0004	447/2	X				X	6	66	1	ogródki działkowe
13.	Łużycka		0004	2	X				X	15	165	1	ogródki działkowe
14.	Łużycka	67	0004	30	X		X			35	385	1	bloki
15.	Łużycka	75	0004	32	X		X			200	2200	2	miejska hala sportowa
16.	Tadeusza Nalepy		0002	339	X				X	6	66	1	Galeria
17.	Swobodna	14	-	-	X					218	2398	2	Nadleśnictwo Kudypy
18.	Świerczewskiego	27	0002	30	X					40	440	1	składowisko
19.	Wojska Polskiego	10	0002	282/4	X		X			30	330	2	gabinet masażu
									suma:	1979	21769		